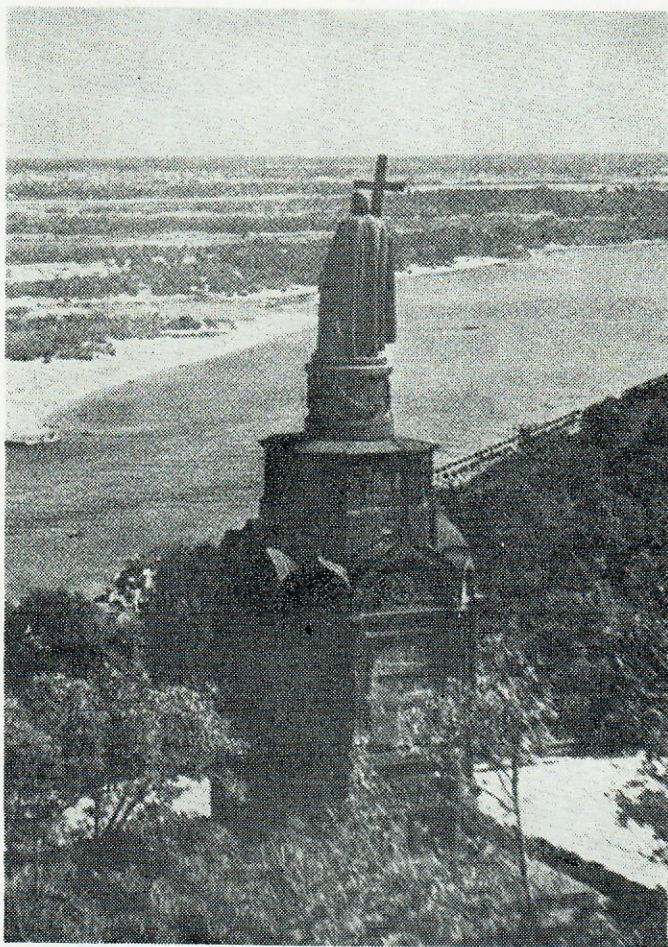

БЮЛЕТЕНЬ

Союзу
Бувших Українських
Вояків у Канаді

Two D. Woyakiw U
Society of Veterans of
140 Bathurst Street
Toronto, Ont. — Canada

БЮЛЕТЕНЬ

Союзу Бувших Українських Вояків
у Канаді.

Квартальник.

Редакція застерігає собі право виправляти і скорочувати надіслані матеріяли.

Статті підписані прізвиськом чи ініціалами автора, не завжди є висловом становища Редакції.

Річна передплата: — \$2.00.

Ціна окремого числа 50 центів.

АДРЕСА ДЛЯ ЛИСТУВАНЬ І ГРОШЕВИХ

ПЕРЕКАЗІВ:

J. LYPOWESKYJ,

1623 Queen St. W.,

Toronto 3, Ont., Canada.

BULLETIN

of the

UKRAINIAN WAR VETERAN'S
LEAGUE, INC.

Published quarterly
by the

General Headquarters
of the

Ukrainian War Veteran's League
in Canada

Subscription rate:

\$2.00 a Year.

Single copy \$0.50

НА ОБКЛАДИНЦІ:

Пам'ятник Володимирові Святому у Києві

З М І С Т:

Павло Степ — Ні, не забудьте...

В. Филонович — У 45-ліття відновлення
Українських Збройних Сил.

Ю. Артюшенко — До історії Української
Армії та її традицій.

Тамара Петрів — Весна 1917 року у Києві

А. Шумовський — Українізація 10-го Корпусу Російської царської Армії в 1917 році.

Із життя СБУВ в Канаді:

— Десять років тому.

І. Липовецький — На заранні 7-ої Станиці СБУВ.

— З діяльності Генеральної Управи СБУВ.

Із життя ветеранських організацій:

— Із життя СУВ в США, Станиця СУВ у Чикаго. Деклярація СУВ у США — Станиця в Чикаго. Українська Воєнно-Історична Студія.

— Австралія. З життя Віділу СУВ в Аделаїді.

— Символична "Остання Сотня".

Молодь, що з нами:

Пані д-р Раїса Данилюк. Пані Ольга Змага-Хоролець. Пан Олег Левицький.

Відійшли у вічність:

С. Магальяс — Генерал-хорунжий Володимир Сікевич (В 10-ті роковини смерті).

Ювіляти, прихильники, актив:

Генерал Михайло Крат. Інженер Арсен Шумовський. Ппор. Матвій Суржко.

Гр. Мигович — В розвідку післали.

Від Редакції. Що прочитаємо в наступних числах "Бюлетеня"? "Бюлетень" в оцінці читачів. Повідомлення Адміністрації.

Ні, не забудь...

Не слів мені, а стріл крилатих, вогняних!
Я хочу вам про Рідний Край казать...
Я хочу ними кидать і влучать
В серця катів і зрадників гидких.

О. Олесь

I.

Ну як, скажіть мені, забудь
Ту пройдену криваву путь
У змагові за Україну?!..
Ні, не забудь, аж поки згину!
Наш край палав тоді в огні —
У визвольній святій війні.
Мигтять у пам'яті моїй:
Пожежа, гвалт то гуркіт-бій...
На весь наш Край лунали гуки —
Над ним шугали хижі круки:
Орда північна лютувала,
Людей гнобила, мордувала...
На захист їх полки повстали,
Бажанням бо одним палали:
Обороняти Україну,
Звільнити її за всяку ціну!

II.

Ми стали сміливо до бою
З тією дикою ордою,
Боролись довго і завзято
З одвічним лютим нашим катом...
Та ворог хитрий цей, лукавий —
Нас перед світом він знеславив,
Та й не розбив нас, не здолав —
Він нас підступно роз'єднав...
І от частина зброю склала
(Таких було, на щастя, мало),
На ласку ворога здалася,
Ще інша — просто подалася
В чужі десь землі мандрувати,
Бо вже — «набридло воювати»...
А ті, що бій вели одвертий,
Кривавились в обличчю смерти...

III.

О ні! — ніколи не забудь,
Не всім це дано і збагнуть
Те все, що бачить довелось,
Як за ніч сивіло волосся
В гидких вогких льохах Че-Ка,

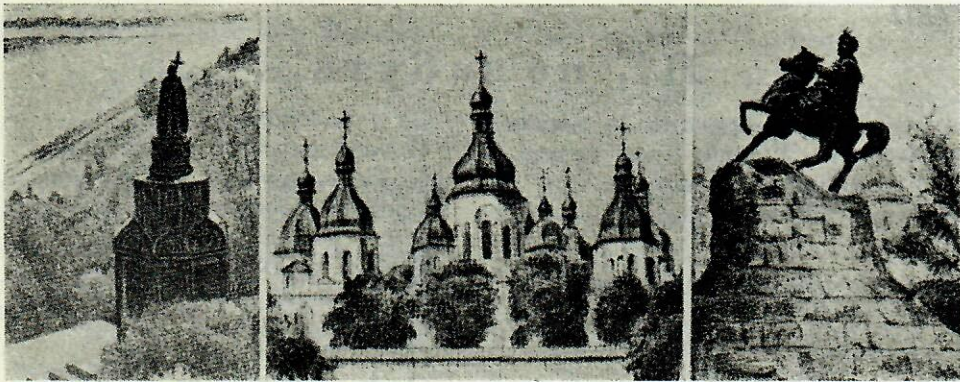
Де з молодого юнака
Ставав дідусь за кілька днів...
О, Боже наш! Чи ж хто терпів
Тортури довго так, як ми?!
Ми не виходили з тюрми
Роками цілими... Страждали
І в безвістях десь умирали
По тундрах диких, по лісах
І по північних островах...
О, де ми тільки не карались
За те, що ми — за Край змагались!

IV.

Тож за той пал ідей високих
Нам не забудь знущань жорстоких,
Що ті весь час нам завдавали
І нам себе «братами» звали...
В селі чи в місті — де були —
«Сексотство» всюди завели:
Чи ж тишить сонце, зелень врун,
Де в кожному гурті був шпигун,
Що дослухавсь до пісні й слова...
Завмерла пісня й щира мова,
Веселі гулянки, обіди,
Бо всяк боявсь свого сусіди,
Батьки — дітей, брати — родини,
Дружина — власного дружини!
Куди не глянь — скрізь вовчі ями...
Дамоклів меч висів над нами.

V.

І знаєм — відразу було все пропало,
Як сонце — хоч скупю! — над нами засяло:
Від усміху волі (не довго й була!)
На час Україна ізнов ожила.
Живе — без кайданів! — відразу встає...
Збирамо ж всі сили, які тільки є!
Чекають допомоги нам годі! — з «вершин»:
Ставаймо до праці усі — як один!
В роботі і сил не шкодуймо своїх,
Зведімо й підступність ворожу — на сміх!
Хай ворог лотує, а ми не зважаймо:
Із себе глумитись нікому не даймо!..
Ще хочеться крикнути, не просто сказати:
Не даймо нікому себе роз'єднати!
Так швидше ж гуртуймося в єдину сім'ю —
РЯТУЙМО ВІД ЧВАР УКРАЇНУ
СВОЮ!

Інж. В. Филонович
полковник Армії УНР

У 45-тиліття ВІДНОВЛЕННЯ УКРАЇНСЬКИХ ЗБРОЙНИХ СИЛ

Збройна сила України бере свій розвиток у процесі первісного розселення нашого народу й досягає свого першого розквіту в часі Великокнязівської доби. В цей період українським князям пощастило витворити могутню збройну силу.

Тодішня історія України і її армії — це одна велика, чудова воєнна епопея, яка в особі князя Святослава дала нам перший прекрасний тип та ідеал українського лицаря.

За цим першим періодом української воєнної історії почитаються темні роки першої руїни, довге повільне кристалювання нових організаційних форм і, нарешті, хуткий, буйний розквіт козацької збройної сили.

Як перший князівський, так і другий козацький періоди заповнили невмирущою славою багато розкішних сторінок дальшої української воєнної історії. Козацький період зокрема цікавий тим, що витворені ним воєнно-організаційні форми в загальному відповідають традиційно устійненим формам навіть і сучасної збройної сили.

По цих двох періодах наступив третій — підкорення України Москвою. Занепала наша збройна сила, але не перервалась традиція української зброї за часів поневолення нас Москвою. Вона збереглась аж до поновного зриву Українського Народу, поновної його боротьби за своє право на Волю і Самостійність.

Почалася всеросійська революція, а за

нею і революція в самій Україні. Народ повстав, народ вимагав собі Волі, народ хотів бути вільним і тому мусів виділити із себе ту збройну свою Силу — свою Армію, яка б ту Волю для нього здобула й закріпила. Утворюється Українська Центральна Рада, яка перебирає в свої руки політичне керування державою. По широчезному російському фронті і в запіллі розкидані багатотисячні московські полки, а в них значний відсоток вояків українців. Ці вояки-українці інтуїтивно, неначе наелектризовані українським струмом, починають українізацію своїх частин. Московська влада ставить перешкоди, забороняє українізацію, грозить розстрілами... але те все не зупиняє нащадків славного Запоріжжя... ростуть українські сотні, курені, полки і навіть цілі корпуси зукраїнізованого війська.

19-22 травня 1917 року у Києві відбувається I-ий Всеукраїнський Військовий З'їзд, що складався з представників українських військових частин, які репрезентували 900.000 вояків. 22 травня 1917 року на цьому З'їзді було обрано Генеральний Військовий Комітет, а самий день 22-го травня 1917 року Наказом по Армії, за підписом Головного Отамана Військ і Фльоти Української Народньої Республіки С. Петлюри, проголошено першим Днем Відновлення Українських Збройних Сил.

Проте, для ясности, мусимо зазначити, що початок творення армії почався трохи раніш скликання I-го Українського Військового З'їз-

ду, а саме — наприкінці квітня і на початках травня тогож року, зформуванням І-го Українського гетьмана Б. Хмельницького полку.

Рамки журналістичної статті не дозволяють нам ширше зупинитися на цілій історії творення української армії, хоч надходить “12-та година” і треба було б уже нарешті українським ветеранам написати Історію Армії УНР.

В несприятливих умовах ставала на ноги наша армія. Тяжкий то був шлях, на якому бачимо і невимовну радість, і тяжку зневіру, і надлюдський труд. Після величезного піднесення народніх мас, під впливом ворожої агітації, зневірюються вояцькі маси: десь глухо гомонів голос власної землі, яка тягнула їх до себе, голос власної родини, яка також кликала до себе. Мягкотілість, невідготованість до великих подій наших політичних чинників, їх необоснована віра в т. зв. “братерське співжиття” з “демократичним старшим братом”, у своє хімерне, що вже “не треба армії, вистачить лише міліції”... — це все привело до того, що вояк кидав рушницю, спішив додому “ділити землю”, а в ліпшому випадкові цілі зукраїнізовані частини оголошували “нейтралітет”...

Ідеї творення своєї сильної мілітарної сили протидіють головні політичні чинники в Центральній Раді.* Це примусило Симона Петлюру відійти зі становища Генерального Секретаря Військових Справ. С. Петлюра вважав, що “армія мусить бути серцем і душею нації, бо оборона має тільки тоді своє значення, як що нею живе увесь народ. Нація му-

* Для характеристики думок тодішньої політичної верхівки вистачить зазначити лише кілька маркантних випадків:

Відкриваючи перше засідання Всеукраїнської Ради Військових Депутатів, Голова Генерального Секретаріату В. Винниченко сказав:

“Спочатку мушу зазначити, що Військовий З'їзд не виправдав наших надій. Центральна Рада ченала від з'їзду чогось іншого. Ми сподівались, що з'їзд вибере членів Ради, яких можна буде використати, як матеріял для агітаційної роботи на селах... Поміж вами, товариші, багато офіцерів... Нам треба салдатів. Офіцерів не можна показувати на село... Офіцер одним своїм виглядом бу-

силь зрозуміти вагу цієї Ідеї, бо від того усвідомлення залежить життя або смерть державного існування нації, її воля, розвиток чи занепад і державна загибель”. (“Табір”, ч. 1).

Лише горстка людей в той час перейнялася думками С. Петлюри і, інтуїтивно відчувши в ньому свого Вождя, почала під його проводом творити самотужки сильну духом та відвагою армію і, як перший початок її, постав “Гайдамацький Кіш Слобідської України” на чолі з самим С. Петлюрою та його начальником штабу ген. шт. генералом Олександром Удовиченком (тоді сотником).

А ворог, використовуючи ситуацію, просувався все далі і далі в Україну. Коли почав він загрожувати вже її столиці, на її оборону йдуть молоді юнаки Київської Військової Школи ім. гетьмана Б. Хмельницького, їм на поміч спішить сотня студентів під Крути, а зі Слобожанщини — Слобідський Кіш. Там, під Крутами, був зроблений початок нової доби історії України, доби наших Визвольних Змагань. У Крутах була принесена на жертвовник Батьківщини неповинна кров найліпших синів нації, її найліпші квіти, кров української молоді.

А в Києві ідуть завзяті бої за його володіння. В цілковитому ворожому оточенні, крок за кроком, посуваються гайдамаки, відбивають вулицю за вулицею і зрештою штурмом здобувають Арсенал.

Такі були початки творення Української Армії. І хоч вони були тяжкими, то все ж армія росла і кріпла аж до відомого гетьманського перевороту, після якого настає демобілізація. Доба гетьманування для армії — це

де шкодити авторитетові найвищої демократичної інституції. Дивуюсь, як то вибрано стільки офіцерів членами Ради...” (Журнал “Гуртуймося” ч. IX, ст. 22).

Міністер Земельних Справ Микита Шаповал в одній із своїх промов казав: “Український народ в більшості селяни, українське трудове селянство бореться за землю і ліси, і лише за це може жертвувати собою, а тому треба реорганізувати українську армію в армію охорони землі і лісів і на чолі її, як “головного отамана”, поставити міністра земельних справ...” (І. Мазепа, “Збірник пам'яті С. Петлюри”, ст. 19).

втрачений дорогий час, бо створені гетьманом кадри 8-ми корпусів розбіглися при першому подуві протигетьманського повстання. Треба було вжити надзвичайно великих зусиль, тепер уже Головному Отаманові С. Петлюрі, щоб із хаосу повстанських груп і частин створити нову армію. Ситуація стала ще складнішою, ще тяжчою. Оточена агресивними ворогами, Україна мала аж три фронти. Але й при цих неймовірно тяжких обставинах, армія росла й кріпла. Постають Богданівці, Полуботківці, Наливайковці, Гордієнківці, Січові Стрільці, Дорошенківці, Республіканці, Києвці, Волинці, Залізні, Запорожці, Прикордонці, Сумчани — усіх назв не перелічиш. Це все були **добровольці**, люди ідеї.

За часів гетьманування П. Скоропадського організовується й наша Чорноморська флота, яка спочатку попала до рук Німеччини та на підставі умови між Німеччиною і Українською Державою перейшла до українських рук.

Давати оцінку доброї чи поганої організації нашої армії на цей раз ми не збираємося, бо тоді треба було б широко освітлити тогочасні політичні обставини, матеріальний стан України, стратегічні умови і взагалі — тогочасну ситуацію, у якій перебувала наша держава. Відложимо це на пізніше. Сьогодні ж відмітимо коротко й поверхово лише головні етапи дій Армії УНР.

Повстання проти гетьмана розпочалося після відомого проголошення федерації з Росією. Воно охопило цілу Україну. Гетьманські військові частини швидко розсипались, німецько-австрійська армія поступово почала відходити до своїх країн. Республіканська армія перебрала керму в державі. Комуністична Московщина поновно розпочала свій натиск на Україну. Наша армія знаходилась ще в стадії своєї організації, але ставила ворогові сильний опір. Червона армія була чисельно, матеріально й організаційно сильнішою від нашої і, як наслідок цього, поступово все далі й далі просувалася в Україну. Були завязі тяжкі бої за Харків, Полтаву, Київ. Армія УНР, хоч і в тяжких умовах, проте міцнішає, стає організаційно сильнішою і затримує ворога. Та не надовго: дошкульний брак набоїв, одягу й медичних матеріалів стає добрим спільником боль-

шевиків. Допомоги будь-звідки чекати не вдоводилось. Європа й Америка, хоч і бачили, що наша армія змагає і боронить їх від навали червоної повені, все ж затроєні мітом “всеросійського колоса”, не лише відмовляли нам в допомозі, а навіть закуплене нами військове майно не пропускали в Україну.

Відворот аж до Кам'янця-Подільського... В цей час УГА, знеможена непосильною боротьбою з Польщею, 16 липня 1919 року переходить Збруч і стає на допомогу в боротьбі з Москвою. Спільними зусиллями ворог відтиснутий аж за столицю України. Київ знову в українських руках, але тут уміщується в розигру біла Москва і підступно його відбирає. Червона ж Москва кидає в Україну всі свої сили, робить контрнаступ і примушує українську армію до відвороту. Настає відомий “Трикутник Смерти” під Старокостянтинівом — Любарем. УГА переходить на бік білої Москви, оголюється фронт. Для Армії УНР настає смертельна небезпека. Здавалося, що настав кінець, що наближалася неминуха катастрофа.

Так — катастрофа, а не поразка, не фізичне знищення ворогом і не загибель. Наступала руйнація найвищих цінностей, руйнація самої Ідеї, самоліквідація визвольного національно-державницького почину. Не йшло тут про те, що ворог міг фізично знищити замкнутах у Трикутнику Смерти, а йшло про те, що носії визвольних змагань, знесилені борці, могли самі себе знищити духово, утративши свою віру, відступивши від своїх прагнень і потоптавши визвольні гасла.

Уявім собі, що армія, рятуючи борців, самовільно зложила б перед ворогом свою зброю. Що сталося б тоді? Не треба довго думати над тим — була б нечувана зрада і ганьба, брутальне потоптання національної гідності, лицарської чести. Не було б тоді світлої слави нашої боротьби, перервалася б тяглість її, знеславлена була б і перервана історична традиція визвольного змагання, не залишено було б заповіту, не було б створено прекрасної легенди. Нічого з тих могутніх і найдорожчих цінностей, що тепер маємо, за які тепер горді, якими живиться і вічно буде живитися і напоюватись наша непохитна воля до боротьби, до нашого незломного визвольного стремління

— не було б. Бо як би провід України, її Уряд і озброєна сила та опора її — Армія зрадили, то про що ж можна було б говорити? Був би кінець.

На щастя цього всього в історії нашої недавньої боротьби не сталося. Бо в тих вірних і завзятих борців, що були замкнені в Трикутнику Смерти, у серцях полум'янів справжній непогасний вогонь любови до України, до її Правди і Волі; дух їх був напоєний міццю, воля була твердою, ідея державної незалежності Батьківщини була для них найсвятішою.

В найгрізніший момент безвихідного становища, рятуючи гідність Держави, честь Армії і славу Боротьби, Головний Отаман С. Петлюра видав наказ про бойовий марш війська в запілля ворога. Армія Української Народної Республіки, вірна державницьким гаслам і слух'яна своєму найвищому Проводові, відважно зірвалася на неймовірний чин — на пролом ворожого фронту, на рейд у саме огнище ворожих сил, на створення блискучої слави, на написання кров'ю лицарської чарівної легенди Зимового Походу.

Цілих шість місяців тривав той зимовий рейд по Україні. Півроку били наші відважні бійці то червоних, то білих окупантів і зрештою на наказ вищого командування пробиваються під Могилів на Поділлі й зливаються з новоствореною армією українською, в часі бо тривання Зимового Походу наш Уряд підписав умову з Польщею про спільну боротьбу з червоною Москвою, і тому створилися можливості переорганізувати армію та сформувати дві дивізії під проводом генерала О. Удовиченка та генерала М. Безручка.

Настав новий етап у житті армії. Армія Зимового Походу, яким керував генерал М. Омел'янович-Павленко, у поході окріпла, була сильною, а новостворені дивізії були свіжі. Почався поновний наступ на Україну. Червоні не витримують нашого наступу і в запеклих боях залишають терен за тереном та відходять усе далі й далі. Ми знову досягли нашої столиці, знову розвернувся наш український прапор над славним Києвом... та доля і цим разом не судила нам закріпитися. Зраджує нас Польща і підписує сепаратний мировий договір із червоною Москвою. Армія під тиском ворога від-

ходить і переходить Збруч та, згідно з міжнародним правом, примушена була скласти зброю перед своїм вчорашнім "союзником".

Чи це був кінець? Ні! Армія відійшла, відійшла з кривавими боями, вона вистрілювала останні набойі і не мала вже чим битися, але вона не скапітулювала. Частини її залишились ще на рідному терені і вже як партизани продовжували дальшу боротьбу. А ті, що попали за дроти "союзної Польщі", не були байдужими, накрикінці 1921 року вони трьома загонами ідуть в Україну на нову боротьбу і під командою генерала Ю. Тютюнника відбувають свій новий зимовий рейд, нищать ворога, доходять майже до Києва.

Цей Листопадовий похід у глибокій своїй сутності був утіленням повної мужности і саможертви. За прикладом своїх предків, осяяні їх невмирущою лицарською козацькою славою, хоробро і завзято змагались із численними ворогами і суворою природою. Неодягнені як слід, напівбосі, голодні, без достатньої зброї, виснажені й перевтомлені, самотні, оточені добре зодягненим і визброєним ворогом, по Україні, як Вісники Волі, як Месники Великі ходили. І ніщо не зламало козацького завзятого духа. В тяжких походах і боях, постійно переслідувані ворогом, визвольні шляхи по рідних землях міряли і значили. І здорові, і хворі, і поранені — усі великі муки терпіли. Надлюдські терпіння, надлюдські страждання! А у смерті були непохитні, горді та презирливі до ворога і ката. Не зганьбили стародавньої прадідівської козацької слави, не сплямили честної рідної зброї. І при останньому іспиті долі у жажливому кривавому "Колі Смерти" під Миньками завзято і непохитно боронились. Не давалися живими до ворожих рук — як старі горді римляни, самі себе власною зброєю забивали. Ішли шляхом Героїв-Лицарів чести. А ті 359, імена яких нам нагода заховала, пішли шляхом ще славнішим, ще світлішим, шляхом Героїв-Мучеників.

Цим останнім боєм під Миньками закінчила, на цей раз, свій страдницький шлях на рідній землі наша регулярна Армія і довела вона усьому світові слушність наших змагань, непереможність і красу нашої ідеї, нашу загартованість та велич духа.

Великі, епохальні події у житті народів не

відбуваються без героїчної самопосягати його синів, без тяжкої боротьби та втрат.

У здібності боротися, у жертвовності народу є запорука життєздатности нації. Народ, не здатний до самопосягати й жертвовності, може втратити свою незалежність, а з нею поволі і свою національну індивідуальність та впасти в соціальну, господарську та культурну неволю. Така жорстока дійсність буття. Але причини втрачення незалежности можуть бути не лише внутрішні, але і зовнішні, коли бігом обставин при найбільшій жертвовності того чи іншого народу, при найбільшій самопосягати нарід таки втрачає самостійність. Саме із цих зовнішніх причин і ми, українці, утратили свою незалежність.

Тому тут, на чужині, давши перед тим докази найбільшої самопосягати, по запеклій збройній боротьбі за державну незалежність свого народу, замінивши фізичну зброю на духову, з вірою дивимосся ми в будучність українського народу. Почуття гордості й честі наповнює наші груди, що доля судила нам бути сучасниками і співтворцями Великої Революції та відродження боротьби України за незалежність.

В цій тяжкій боротьбі поляг наш чоловічий найдорожчий товариш — співбойовник, наш улюблений Вождь — Головний Отаман Військ Української Народньої Республіки Симон Петлюра. Ганебним способом підступного вбивства вирвав ворог його з наших рядів. Убиваючи Симона Петлюру, ворог жорстоко помилився в своїх розрахунках, бо ми стратили свого Вождя лише фізично, але духовно, ідейно і морально Симон Петлюра і сьогодні стоїть на чолі нашої визвольної боротьби. Він веде і далі буде вести нас, аж доки не сповниться ідея повної волі українського народу. У цьому саме полягає безнадійність зусиль нашого ворога: згинув Петлюра, але живе й житиме Петлюривщина, як духовий синонім визвольної ідеї.

У збройній боротьбі за визволення Батьківщини героїчно полягло безліч її найкращих та найсвідоміших синів. Усі ми з пошаною згадуємо імена тих наших Побратимів, що полягли на полі слави. Та з усіх утрат є для нас морально найтяжчою втрата Симона Петлюри

і то тому, що вирвано з наших рядів велику індивідуальність — вояка, провідника, вождя, що був для всіх нас повним, неписаним, але досконалим уособленням програми визвольної боротьби України.

Великий емігрант Данте сказав: “Немає страждань понад ті, як у нещасті згадати про щасливі дні!” Але... наші славні Побратими, яких немає сьогодні між нами, всі ті події, які давно, як сон минули, варті того, щоб їх наново воскресити в пам’яті і пригадати, чому ми тут і чому — не там, на нашій Батьківщині. Пригадати роки боротьби, безупинних змагань, які створили нову військову історію, а разом із тим створили міцні підстави нашої армії, яка заслуговує на той культ, що ним оточують свої армії інші народи.

Сьогодні, в 45-тиліття Відновлення Українських Збройних Сил, мимоволі встають перед очима сірі, непомітні постаті Невідомих Вояків, стражданням, крові та смерті яких завдачуємо нашу славу.

В усіх країнах на найкращих площах їх столиць потопують у квітах могили незнаних вояків. З подивом спиняються біля цих могил цілі громади і не має серця, що не стиснулося б, що хутніше не забилося б перед могилою тих, що мовчки, з покорою віддали своє життя в обороні рідного краю.

Лише наша Софійська площа стоїть пустою і даремно Богдан спинається конем на сірому граніті, даремно вдивляється в далечінь, чи не побачить круторогих, що везуть, у китайку повиту, труну невідомого Українського Вояка.

Безприкладна історія українського вояка що сміло й одверто боровся з ворогом, не чекаючи жодної подяки, жодної нагороди, бо для нього Національна Ідея була понад життя. Віки неволі не знищили шляхетних почувань, не заглушили національних стремлень. З’явилися Герої, Святі, що вмели любити Батьківщину й навчилися ненавидіти ворога. Їх діла — це зразки великі людського духа.

В сорок’яту річницю Відновлення Збройних Сил України віддамо нашу найщирішу пошану і честь поляглому Головному Отаманові і всім Побратимам-Героям, що життя своє віддали за Волю й Незалежність України!

Головний Отаман С. Петлюра в оточенні Уряду і представників чужинецьких військових місій в Кам'яниці в 1920 році.

Юрій АРТЮШЕНКО

сотник Армії УНР

ДО ІСТОРІЇ УКРАЇНСЬКОЇ АРМІЇ ТА ЇЇ ТРАДИЦІЙ

У березні місяці 1917 року, коли Волинський, Преображенський та Ізмайловський — українські за своїм складом — полки виступили в Петрограді і повалили Московську імперію, автор цих рядків був у 4-му запасовому полку в Житомирі. Тут його підхопили ряди українських військовиків, зокрема ряди тих, які під впливом “Історії Русов”, “Козацьких Літописів” і “Кобзаря”, були овіяні романтикою українського історичного минулого, та понесли на хвилях української національної революції, що спонтанно розгорнулася зараз же по перевороті в Петрограді у тому ж початку місяця березня.

Незатерті й дорогі серцю образи — відбитки пережитого — завжди були для нього світлими дороговказами в його синтезі думок і чинів на шляху державної дії, якої, власне предтечою і був цей первопочаток національно-духового, державно-політичного й соціально-економічного усамостійнення, ця національна революція 1917 року.

Тисячні маси народу з портретом Т. Шевченка на чолі величаво маніфестували під українськими національними прапорами по всій Україні... В Житомирі постає Філія Українського Військового Клубу імені Гетьмана Павла Полуботка... Автор цих рядків революційним порядком творить, як член Ради цього Клубу, першу українську Сотню в Житомирі, в тодішній губерніяльній місті Волині.

У Києві формуються регулярні українські військові частини, які ще перед формальним

проголошенням державности були підвалиною власної національно-державної збройної сили — Української Армії...

Ці то частини в 1917 році, з наказу Центральної Ради, як теж і українська житомирська сотня, ідуть на фронт і разом із українізованими фронтовими частинами стримують німецько-австрійський наступ, а це й стало одною з причин, що змусила Центральні Держави підписати мировий договір з Україною.

У буревійно-горобинні дні і ночі, в заграві війни, що перекочувалася з кордону до кордону України, по шляхах заллятих кров'ю найкращих її синів, український нарід ставав державною нацією. Одним з виявів того, між іншим, був 3-го жовтня 1917 року 3'їзд “Вільного Козацтва” в Чигирині, на якому були схвалені такі резолюції, як, напр., перша: “Змагатися до сполучення всіх українських земель в одній незалежній Українській Державі”, або третя: “Від сучасного Уряду Центральної Ради козацтво жадає негайного проголошення Самостійної України та створення Українського Козацького Війська на ґрунті традицій і боротьби за волю України”.

Перший Великий Січень (22 січня 1918 року проголошено Акт Державности) Україна зустрічала в боротьбі проти півночі, південного сходу й заходу, в боротьбі за всю українську землю, що рясно зливалася кров'ю. У боротьбі проти відступаючих старих і наступаючих нових окупантів, а до того ще й у боротьбі з тими російськими частинами, що

кидали фронт і прямували, одні через Україну в Московщину чи на Дон, або Сибір, а інші сунули на Київ з наміром захопити його в свої руки.

“31-го січня большевики захопили Поділ... 3-го лютого бої стають ще більш завзяті, але большевицькі війська, що мали оточувати Київ, ще не прибули. В цей час Петлюра, наспівши з провінції з кількома частинами Гайдамаків, перемагає” (французький проф. Шарль Дюбре в книжці — “Два роки в Україні 1917-18”).

— Бог виявив ласку до українського народу і послав йому Симона Петлюру...

Українське вояцтво перше відчуло в Симоні Петлюрі того, хто в українським народі, через відродження і одухотворення давноминулої державної дії, будив віру в себе і в остаточну перемогу української національно-державної ідеї. Того, хто жертвним прикладом вірності українському національному “вірую”, у ширість якої вояцтво не мало жодного сумніву, скріплював у нього лицарський дух і жертвний порив до перемоги. Того, якого не тільки українське, але й чуже вояцтво, тих чужих військових формацій, що перебувало якийсь час в Українській Армії (російські частини III-ої російської Добровольчої Армії генерала Перемикина, що політично підлягали російському демократичному угрупованню в Варшаві Борисові Савинкові, козацька дивізія осаула Яковлева і козацький полк полк. М. Фролова), вважало за найвеличнішу постать нашої доби, яка персоніфікує універсальну в чині ідею, що, власне, 3-го червня 1951-го року ствердив і американський конгресмен Чарлз Дж. Керстен на всенародній маніфестації в Нью-Йорку словами: “Ідеями Петлюри живе не тільки український народ, але й увесь протибольшевицький світ”.

Українські національно-військові традиції своїм переможно-притягаючим чаром і романтикою довноминулого, загорнули у ряди Української Армії і багато військовиків неукраїнського походження і то від наймолодших вояків до найстарших генералів.

А що національно-військові традиції вповні розвиваються та зміцнюються у фактично суверенній державі, то ланцюг тих традицій органічно утримується в нерозривній тягlostі від найдавніших історично-державницьких періодів до найновіших, як це й було в 1917 ро-

ці, коли вони відродилися в усій своїй повноті.

Українські військові традиції — це не тільки українська військово-історична форма, але також і акт пролитої живої української крові, що в’яже всі наші змагання найдавнішого нашого державного минулого з державним — прийдешнім України в один ланцюг національно-державної дії — справжньої, реально пережитої, національної єдності.

Із досвіду знаємо як багато, при формуванні регулярної Армії, доводиться затрачувати часу й сил на поборювання внутрішніх відосередніх сил і зовнішніх впливів, яких ми так гірко зазнали в останні часи навіть від наших “союзників”. Та ще тяжче відродити питоменні регулярній Армії власні національні традиції, як ось побачимо з наступного прикладу: поки в Американській Армії розбиті на фронті частини заступалися ново-сформованими, доти вона не була такою боєздатною, як вона стала тоді, коли розбиті частини почалися зберігати, поповнювати та знову посилатися на фронт. І, як стверджують американці, так створилася історія поодиноких частин, а з них традиції Армії, які робили її не лише високо боєздатною, але й невмирущою.

Це саме можна сказати й про Українські Армії всіх періодів Української державної дії. Армія Української Народньої Республіки уже з чужини зорганізувала Другий Зимовий Похід. На традиціях Базару наростали й наростають, хоч формально регулярної Української Армії й не поповнюють, нові потенціалні її сили, які чим далі з історичної перспективи до державно-збройних змагань, тим усе більше й більше шукають зв’язку з нею.

Не треба ж забувати того, що коли військовий фах здобувається кожним поколінням зокрема, то національно-військові традиції творяться на протязі довгих століть державних змагань і передаються від поколінь до поколінь як вічні цінності. І наші військово-світоглядіві погляди не сміють губитися поза власним національно-військовими обрядами десь у традиціях чужих Армій... Зокрема ж на зминку нашого ветеранського фронту ми мусимо впорядкувати наші військово-світоглядіві погляди, щоб не було серед нас таких нападів, як то були в кількох попередніх роках, на один із найбільших наших державних атрибутів, що ним є Армія Української Народньої

Республіки. Ми не сміємо сходити з позицій тягlosti й законности Української Армії та переємства її через молодших від найстарших для передачі грядучим поколінням.

Традиції Української регулярної Армії це та частина української духовости, що на протязі століть скріплювала в українськiм народі лицарськість і зберігала його в віках від загину.

Традиції Армії Української Народньої Республіки (Базар, Зимовий Похід тощо) відобрають і відіграватимуть ту саму ролю.

Не гола військова сила, але духовість і національно-військові традиції є головними рушіями життя. Вони творять нові нерукотворні пам'ятники на полях слави. Вони живуть уже в підсвідомості борців...

На жаль, не в усіх періодах нашої державної дії нашими офіційними речниками це вповні бралось на увагу, і через те не завжди була гармонія між військовими традиціями і політичними концепціями.

Сьогодні ж у час найбільшої московської небезпеки ("в ділянці національних взаємин") ми, зібравши увесь історичний досвід і моральні сили, що коріняться в нашій культурі, історії та мільйонах жертв, повинні творити нове

життя вже в повній гармонії всіх наших духових і фізичних сил.

До цього нас кличе гучномовний голос 1917-20 років повний непереможної волі до вічного буття, голос героїчної України, що сьогодні бойовим гомоном лине до нас з українських міст і сіл як також із заполяр'я та концентраків, що свідчать про невинність боротьби з московським імперіалізмом.

Роки 1917 і 1918 є пов'язанням хотіння українського народу з дійсністю його давно минулого і прийдешнього буття в одну тяглість. Вони були роками пробудження від сну для продовження перерваного реального життя, за реалізацію якого нові найкращі сини України клали свої голови на полях слави. Вони — це початок нової великої доби та дальших збройних змагань на основі давніх державних і національно-військових традицій. Чим далі ми від тих пропам'ятних років, тим частіше й частіше наші очі звертаються на сторінки тодішніх дій, як до джерела наших державних і збройно-визвольних чинів.

Хай же ці наші державницькі й національно-військові традиції сьогодні живуть серед нас як символи, і тоді, вірно, сам час і вже в недалекому майбутньому надасть їм у житті реальних форм.

БОГДАНІВЦЯМ СЛАВА!..

8-го серпня 1917 року на ст. Пост Волинський біля Києва російські кірасири обстріляли 1-ий Богданівський Полк, що був залатований у потяги і вирушав на фронт. Того дня була проллята перша кров і впали перші жертви у визвольних змаганнях 1917-1921 років.

Ця подія знайде своє освітлення на сторінках наступного числа "Бюлетеня СБУВ". А

сьогодні, в 45-ті роковини розстрілу Богданівців на Посту Волинському щирим вояцьким привітом вітаємо Командира того полку — полк. Степана Лазуренка, який до того ж в грудні цього року обходитиме 70-літній ювілей свого життя.

Перед св. пам'ятю Богданівців, що тоді загинули, низько хилимо наші чола...

Людність Києва приглядається до Всенародньої Української Маніфестації.
1917-ий рік.

Тамара Петрів

ВЕСНА 1917 РОКУ У КИЄВІ

На стіні моєї скромної студентської кімнати висить великий плякат. На ньому, на тлі густо синього неба, золоте сонце, а над його гострими проміннями напис: "Україна є, була і буде!"

Кожного ранку, коли прокинувшись гляну не цей плякат, зразу так радісно стає на душі. Хутче, хутче вставати, не гаяти ані хвилячки часу, бо роботи ж так багато!

Де поділось розмірене студентське життя: лекції, зачоти, іспити, праця в лябораторії, вечірки, театр. Це все таке нецікаве тепер і зовсім неважне. Із перших днів революції якось зовсім непомітно для самої себе я увійшла в групу української активної молоді, яка завжди була на поготові для виконання найрізноманітніших доручень і завдань.

Сьогодні особливо багато всяких справ, бо завтра — велика українська маніфестація. Мусимо наявно показати, що ми не є лише жменька інтелігенції, а що з нами весь Київ, що Київ — наш. Треба бути на мітингу на Вищих Жіночих Курсах і говорити про це, увечері

співанка нашого Студентського Хору на заводі Гретера, бо до нас долучається 2 тисячі робітників, а Олександр Антонович (Жошиць) завтра на поході буде диригувати цим з'єднаним хором. Треба допомогти розписати ноти трьох маршових пісень, або хоч слова до них та зробити прапорці на довгих держаках для субдиригентів, а тут ще приобіцяла знайти приміщення якимось людям, що не мають де подітись... Роботи сила!

Ранок 19 березня теплий, але якийсь похмурий, без сонця. Українські організації збираються коло Володимирського Собору. Ще рано, але вже сила народу: прапори, плякати й все підходять нові й нові. Несподівано із за рогу виїздять мальовничі постаті верховців у багатих козацьких одягах. Це Микола Садовський зі своїм супроводом і ефектовний полковник з довгими сивими вусами в сірій смушковій шапці, якщо не помиляюсь, Сажно-Устимович. Вони мають їхати на чолі походу. За ними оркестра і хор.

Рушаємо... Якраз, коли повертаємо на Фундуклеївську вулицю, розриваються хмари і яскраве сонце заливає все навкруги: тисячі людей у поході, на пішоходах, у вікнах домів і сотні прапорів, що легко мають на свіжому весняному вітрі. Ось замовкла оркестра. Олександр Кошиць підносить угору прапорець, і в той же мент чути одностайний шелест прапорців у руках субдиригентів, що йдуть на краю кожного 20 ряду хористів. “Не пора, не пора, не пора москалеві й ляхові служити” лише вулицями Києва...

Ще так недавно, всього місяць тому, нам не дозволено було на Шевченківському концерті заспівати “Заповіт” і ми мусли співати його нелегально, зійшовши зі сцени і замішавшись між публікою. Оглядаюсь.. Безконечним потоком пливе похід. Кінця краю йому не видно!

Софійський майдан... Дзвони... Духовенство... Богдан... море голів... прапорів... Хтось промовляє. Не все чути, бо вітер відносить слова. “Тут, на цьому святому, для кожного українця дорогому, місці присягнімо вірність Україні... і жити, і вмерти... кожної днини... рідною мовою...” Оркестра починає грати гімн, але її зразу покриває спів тисяч людей, що стоять на колінах. Якась незнайома пані припала мені до плеча. Вона сміється, але сльози течуть з її очей.

Крізь юрбу пробивається молодий чорнявий чоловік із досить великим звинутим прапором у руці. Йому дають дорогу, і він прямує до пам’ятника Богданові. “Це — Любинський”, — говорить хтось біля мене. Легким, звинним рухом перескакує він через ґрати й починає лізти вгору, чіпляючись за каміння й гілки дикого винограду, що вкриває постамент. Ось він уже на постаменті... Обережно обходить навкруги. Тепер уже на самому пам’ятнику і старається дотягнутись до руки Богдана... Ось, ось зірветься... Усі завмерли... Тиша така, що чути, як цвірінькають горобці на дахах. Хвилина — і в руці великого Гетьмана вже повіває жовто-блакитний прапор і котиться луною гучне “Слава”.. Любинський уже стоїть на постаменті, десятки рук тягнуться йому назустріч і дослівно зносять його на землю.

Софійський майдан — це тільки етап, і знову ось ідемо вулицями Києва зі співом, му-

зикою і морем прапорів. Похід не зменшився, навпаки, тепер увесь Київ іде з нами. Зупиняємось коло важливих будов, як Дума, Міський Театр, Музей, Університет і багато інших, і на них починають повівати жовто-блакитні прапори. Київ — наш!

Уже зовсім сутеніє, коли ми розходимось. Шкода, що так хутко кінчився цей день!

“Васильевская Ферма”, де я завжди вечеряю, повна людей і, диво дивне, меню написано українською мовою і вся обслуга має жовто-блакитні жетони. Яешня холодне переді мною, а я сиджу з напівзаплющеними очима і прислухаюсь до розмов навкруги. Лише де-неде чути російську мову. Ось коло сусіднього столика сідають двоє студентів. — “Ну, що закажем? Сосиски или...”, аде другий зараз же його обриває: “Що з тобою? Забув, що присягав?”

“Утомилась?” — запитує якийсь дуже знайомий голос. Розплющую очі і бачу Олександра Івановича Кандибу (О. Олесь).

— Ні, зовсім не втомилась і їсти не хочу. Я думаю, що сьогодні був найкращий день із цілого мого життя, яке б воно довге не було — кажу я захоплено.

— Золотий чар відродження країни, — говорить він, лагідно посміхаючись, і вже звичайним голосом додає: так, день був чудовий, але я здорово втомився, бо теж проміряв Київ уздовж і впоперек...

Дні летять один за другим і кожний приносить щось нове і радісне.

Сьогодні поспішаю до Ради вже останній раз, бо увечері їду додому.

У вестибюлі будинку Музею на диво тихо й порожньо. За скляною перегородкою з написом — “Тут провадиться запис до 1-го Пішого Богданівського Полку” — сидить студент, якого я маю змінити, та покурюючи цигарку, повільно похочає присадкуватий добродій із сивими вусами — Василь Григорович.

Я ніколи не чула, щоб хтось звертався до нього, називаючи його по прізвищу, не знаю також яка його роля тут, але він є необхідний атрибут цих, сказати б, “кулуарів” Центральної Ради. Симпатичний, балакучий дідусь, який невтомно виправляє мову своїх численних співрозмовників, незалежно від того, чи це їм подобається чи ні.

Коли я вже сижу за столиком Василь Григорович рішучим кроком підходить до мене.

— Хочете записатись до Богданівського полку? — питаю жартівливо, але він суворо зводить брови і ділово запитує:

— Це ви вчора провадили цей запис?

— А як було прізвище першого, хто записався?

— Ну, Ткаченко — відповідаю не зовсім упевнено.

— Василь, здається, але чому це так важливо?

— Може й не важливо зараз, але за 50 років, коли ви будете вже сивоволосою бабусею, це все буде дуже важливе, бо це вже буде історія, розумієте, історія... Але його перериває один з урядовців Центральної Ради, що з нотатником у руках заклопотано підбігає до нас.

— Що це ви тут філософуете, Василь Григорович?

— Василю Григоровичу! — Зовний відмінок.

— Зовний!? — обурюється урядовець. — Це ви так переклали “звательний падеж”? — і між ними починається завзята дискусія, підчас якої я встигаю записати одного богданівця і поінформувати якусь пані про те, де можна купити українські букварі і матерію на прапорці.

Махнувши безнадійно рукою, урядовець сердито звертається до мене:

— Чи це ви та панночка, що їде до Жиитомира?

— Не знаю чи я та, але їду туди сьогодні увечері...

— Ну, то слухайте. Там завтра розпочинається селянський з'їзд. Найдете, де він і привітаєте З'їзд з доручення Центральної Ради. Скажете коротенько щось в такому дусі: селяни — головна маса укр. народу. Велика роля їх у майбутньому України: економіка, армія... Ну, та ви самі знаєте, чули вже це певне не раз. Друге: там в Інформаційному Бюрі — Березів, Один. Треба допомогти. Ну, там на місці побачите. Якби мали труднощі, то зверніться по цій адресі... Заглядаючи до записника, він швидко пише на папері, що лежить на моєму столі адресу... мого батька. — Ну, це все! Ні, ось тут... — він кладе переді мною свого записника. Напишіть Ваше ім'я, прізвище і адресу. Пишу. — Ну, часливо! — хапає записника і вже наміряється бігти, але спиняється, дивиться на мою адресу, ляскає себе по лобі, щось вигукує і зникає в юрбі, що вже наповнила вестибюль.

Василь Григорович нахилиється до мене й каже повчально:

— Отак, дитинко, твориться історія... — Він, очевидно, хоче далі розвивати цю тему, але я хутніше закінчую його речення:

— і коли я буду сивоволосою бабусею, то напишу про це в своїх спогадах і вас там згадаю...

“Не злим, тихим словом”, — додає він, і ми обоє сміємось.

І ось через 45 років я пишу цей спогад. Протягом довгого життя розвіявся золотий чар молодечого завзяття, але твердою лишилась віра в те, що Україна була і буде.

ПОДЯКА

З нагоди мого 70-літнього ювілею складаю на пресовий фонд “Бюлетеня СБУВ” десять долярів. Усім Побратимам, Друзям і Знайомим, що привітали мене, щиро дякую. Особливо сердечно дякую Високоповажаній Пані

генераловій Тамарі Петрів за її дорогий привіт на сторінках “Бюлетеня СБУВ”.

27 серпня 1962 року.

Пполк. Н. Горбач

III-й Український Військовий З'їзд у Києві, кінець жовтня 1917 року.

Инж. Арсен Шумовський
— сотник Армії УНР

УКРАЇНІЗАЦІЯ 10-ГО КОРПУСУ РОСІЙСЬКОЇ ЦАРСЬКОЇ АРМІЇ В 1917 РОЦІ

Ми, останні могикиани — учасники Визвольних Змагань 1917-1920 років, поволі відходимо із життєвої арени і здебільшого забираємо із собою в небуття спогади з усього того, що ми бачили, чули і в чому приймали участь.

Одне з явищ і подій тих часів не було ще відповідно наświetлене і описане, а саме — стихійна українізація російської царської армії в 1917 році. Про українізацію згадується, щоправда, не раз у багатьох сучасних мемуарах та історичних нарисах, але чомусь автори присвячують дуже мало уваги цій проблемі, актуальній властиво у всіх часах існування Російської Імперії, актуальній і тепер, на-

передодні нової грядучої катастрофи відбудованої імперії, тепер — червоної.* Ми всі ще добре пам'ятаємо німецькі "побіди" над Дніпром у початках другої світової війни. Чи це не був такий самий розклад російської армії, як це було майже півсторіччя тому? Чи не український елемент спричинився до розвалу фронту і переможного маршу німців на схід аж до Кавказу? Це був, щоправда, пасивний спротив України, до властивої акції з нашого боку ще не дійшло, та вина була не наша — ми знаємо, як німці на свою згубу потрактувати цей "бунт" українського елемента в червоних ордах москалів. Доля жорстоко помсти-

лася на німцях за їх політичну сліпоту і недолужність.

Не місце тут увиходити в глибшу аналізу, психологічну підбудову цього спонтанного вибуху в масах українських вояків, розкиданих по величезному фронту російських армій. Це вимагає більших спеціальних студій. Моїм завданням є подати один із фрагментів цього руху, у якому довелося мені приймати досить близьку участь літа й осени 1917 року.

Весна 1917 року застала мене на Західнім Фронті, де я командував відділом X-го Повітреплавного Дивізіону (обсерваційні бальйони). Після візиту Керенського (до речі — досить гротескової) під Молодечном на Білорусь і жорстоких боїв свіжо прибулих сибірських стрілецьких полків та жіночих батальонів, що саме появилися тоді на фронті, мені довелося відбутися кілька мітингів у деяких скупченнях українців у сусідніх дивізіях. Був я делегований також на Перший Військовий З'їзд у Києві — у травні 1917 р.

Назагал беручи, в тій частині фронту українців було небагато, жодної ширшої акції не передбачалося, бо обмаль було і людей, з котрими можна було б щось почати. Тому я подав прохання про перевід мене на Південно-Західний фронт до 8-ої Армії, розташованої в Буковині та Волині, де я сподівався знайти більші скупчення українських вояків, а з тим і можливість більшої активності.

10 корпус (9 і 31 дивізії) і повітреплавний відділ, куди було мене призначено, були майже в ³/₄ українського складу, щодо солдатів та підстаршин. Далеко гірше було з командним складом, який був переважно російський.

Мені вдалося швидко познайомитися з найближчим оточенням, нав'язати контакти і створити перший гурток української акції, яка ще не прибрала відразу якоїсь виразної форми і напрямку. Наші наміри були чисто "культурницькі" — себто ми шукали способів усвідомлення української маси та її об'єднання. "Українізація" — це був термін вже пізнішого часу, він взяв свій початок правдоподібно в Києві, як наслідок військових з'їздів, акції Військового Генерального Комітету і т. д. Але події так швидко розвивалися, що вже на осінь, та навіть і в літі 1917 року ставало кожному

ясно, що український елемент російської армії мусить бути збережений від розкладу і деморалізації, відсепарований від збільшеного московського елемента та переорганізований в українські національні військові з'єднання. На жаль, не було між нами фахових старшин з потрібним розмахом та хоч яким-будь "революційним" досвідом. Ми спонтанно горнулися до своїх мас, які довгий час ще зберігали дуже високу мораль і не піддавалися московсько-большевицькій агітації, ніби вичікуючи розвитку подій.

Згаданий вище "гурток" перетворився незабаром в Корпусну Раду, де я заняв становище культурно-освітнього референта. Та Рада властиво заступала корпусне командування, яке було майже цілковито пасивним і так само вичікувало розвитку подій. До поважніших конфліктів не доходило, такий стан визнавався і Радою і командуванням як переходовий. Дрібні непорозуміння і сутички були і між солдатами, і між старшинами. Чисто московський елемент корпусу почував себе, звичайно, досить незручно серед переважаючої маси українців. Москалі гуртувалися, але жодної акції не виявляли, бо сили були занадто нерівні. Зрештою, ніяких кривд москалям не діялося, навпаки, господарі положення — українці були дуже толерантні як до солдатів, так і до старшинського складу.

В міру скристалізованя задумів і плянів Корпусної Ради вже вкінці літа 1917 року стало ясным, що московський елемент корпусу є зайвий і так чи інакше його треба позбутися. І щось понад 1500 солдатів і поодиноких старшин були списані як москалі і приготовані до вимаршу на північ — до Московщини. Корпусна Рада подбала про харчі і великий обоз, дала москалям велику оркестру, але всю зброю відібрала. З піснями і музикою подалися москалі на північ, їхня пізніша доля була мені не відома.

Замість цих 1500 солдатів, пушених на волю, які покинули свої полки, батареї та технічні з'єднання корпусу, треба було знайти відповідне поповнення, бо все ж нашою тенденцією було зберегти корпус як бойову одиницю, котра тимчасово займала відповідну лінію фронту. Багато членів Ради поїхали в запілля "набирати ректута" з етапних пунк-

тів. Мені припала північна Басарабія. Об'їхали ми також немало дивізійних і полкових штабів, шукаючи українців для нашого корпусу. Доводилося уряджувати мітинги в більших скупченнях, вишукувати український елемент, аргументувати, переконувати та вдаватися часами в безнадійні полеміки з нашими “малоросами”, а ще гірше — з білорусинами, які дуже часто виявлялися більшими “патріотами”, ніж самі москалі. Отже, тим чи іншим способом, солдатський склад корпусу був поповнений. Зі старшинами, особливо генерального штабу, було в той час безнадійно — їх не було.

Щоб не гаяти марно часу, бо комплектний застій на фронті і відсутність якогось пересунення частин на цьому відтинку фронту створювали нестерпне становище безконечно го безділля, Корпусна Рада вирішила заснувати в м. Сереті “Народній Університет”, для уміщення якого обрано один з кінотеатрів, цілковито порожній і покинутий. З наказу Ради було покликано з усіх частин корпусу делегатів-студентів, щось коло 200 людей — підстаршин і солдатів і створено педагогічну раду, на чолі якої став відомий ще в передвоєнних часах буковинський громадський діяч, Сокольський Батько, Сильвестер Яричевський. Мені була приділена політична ділянка — інформація про існуючі і діючі українські партії та угруповання. Напрямок викладів був цілковито демократичний в дусі західно-європейського парламентаризму.

Щовечора, при свічках (у місті, звичайно, не було електрики, шанці тоді переходили якраз через місто), можна було бачити зворушливу постать “батька” Яричевського, прекрасного промовця і людини високої ерудиції, що викладав своїм слухачам весь комплекс українознавства і провадив надзвичайно цікаві і повчальні дискусії. Позем інтелігенції і освіти слухачів був дуже нерівний, але в більшості вже тоді відчувався скептицизм нашого дядька щодо демократії, соціалізму і взагалі всякого правопорядку — уже тоді відчувався вплив большевицьких гасел “земля і воля”, “смерть буржуям” та “грабуї нагробоване”. Відчувався тоді також, і то дуже боляче, брак людей сильної волі, революційного досвіду і тих, що знають добре, що то є залізна дисципліна.

Виклади на цьому “університеті” продов-

жувались до листопада (і довше, аж до розвалу фронту) 1917 р., коли то було проголошено III-ій Універсал Центральної Ради. Корпусна Рада організувала з того приводу велику параду на пляцу м. Серету, в якій взяли участь спеціально делеговані частини всіх родів зброї корпусу. Картина була дійсно велична, була ілюзія вже ніби існуючої державності і мілітарної сили. Українські прапори маяли навколо, численні оркестри грали гимн “Ще не вмерла Україна”, священники відправили молебін з багатьма Центральній Раді і Українському Народові. Ця парада зробила дійсно незабутнє враження на всіх присутніх.

Справа підшукування командувача корпусу та інших відповідальних старшин була все ще актуальною, і було з тим, як я вже згадував, найбільше труднощів. Уже значно пізніше, десь по Новім Році, я довідався в Києві (комунікація центру з фронтовою лінією тоді майже не існувала — комплектний хаос панував у всіх прифронтових областях), що корпус обняв полк. Липко, який нібито пізніше зрадив і перейшов до большевиків. Ствердити той факт з якихось джерел мені, на жаль, і досі не вдалося.

У початках грудня 1917 року я дістав призначення до Києва на становище заступника голови політичного управління Військового Генерального Секретаріату і мусів тоді покинути 10-ий Корпус, з яким уже зріднився і якого долю хотів поділити.

Що сталося з корпусом? Як видно з небагатьох спогадів і розвідок, де згадується доля українізованих військових частин, рідко деяким з них удалося пробитися до Києва або Одеси, особливо потерпіли фронтові частини. Хто був у запіллі, як от 34-ий корпус (ген-Скоропадського), таки вдалося зберегти і переорганізувати. За однією версією — деякі малі частини 10-го корпусу пробілися до Одеси (як це було з частиною ген. Удовиченка, яка була на півдні Басарабії), по другій — корпус цілковито роззброїли румуни.

Чи повторяться такі події знову? Чи “українізація” вже совітської армії стане колись актуальною? Хто може на це відповісти? Досвід другої світової війни в кожному разі потверджує актуальність цієї проблеми і наказує бути готовими.

ПЕРША СТАНИЦЯ СОЮЗУ БУВШИХ УКРАЇНСЬКИХ ВОЯКІВ У МОНТРЕАЛІ
— "СТАРА ВОЙНА".

ІЗ ЖИТТЯ СБУВ В КАНАДІ

ДЕСЯТЬ РОКІВ ТОМУ... (До історії 8-ої Станиці СБУВ)

Минуло вже десять років з дня заснування 8-ої Станиці СБУВ, перші організаційні збори якої відбулися 16 березня 1952 року в будинку Української Православної Церкви св. Юрія Побідоносця в Сан Кетринс.

Організаційні збори Станиці відкрив ініціатор її заснування ппор. Юрій Скибинецький. Присутніх на зборах було 19 бувших українських вояків. До почесної президії зборів було обрано: тодішнього голову 5-ої Станиці побр. Юрія Гуменюка, о. С. Магальяса і о. О. Іванюка. Головував на зборах Ю. Гуменюк, секретарем був Ю. Скибинецький.

Після інформаційного доповіді ппор. Ю. Скибинецького про потребу об'єднання б. українського вояцтва в окрему стану організації, майже всі присутні висловилися за приступленням до СБУВ.

Було зачитано статут Союзу, хор. С. Магальяс подав додаткові інформації про цілі і

завдання Союзу. Присутні на зборах вивчили заяви вступу в склад членів Союзу і ухвалили звернутися до Генеральної Управи з проханням залегалізувати нову Станицю.

До першої Управи Станиці на зборах було обрано: ппор. Юрій Скибинецький — голова, проф. Іван Безпечний — заст. голови, чот. Василь Чиж — секретар і чот. Дмитро Кравченко — скарбник.

Восени 1952 року в Торонті відбувся 1-ий З'їзд членства СБУВ. 8-ма Станиця з'явилася на цей З'їзд масово і з хором, брала активну участь у нарадах, хористи з великим успіхом виступали на спільній вояцькій вечері після З'їзду. Видно було, що її життя йде повним темпом і що керує ним вправна рука.

Кілька днів пізніше по Торонті рознеслася сумна новина: 23 листопада 1952 року, повертаючись із З'їзду, згинув в автомобільній

**УКРАЇНСЬКИЙ ВІДДІЛ КАНАДІЙСЬКОГО ЛЕГІОНУ ім. І. МАЗЕПИ У МОНТРЕАЛІ
ч. 183 — "МОЛОДА ВОЙНА".**

катастрофі член станиці стр. Василь Посто-
войченко.

Серця побратимів забились щирим спів-
чуттям і жалем, бо згинув він у цвіті віку —
був уроджений 19 жовтня 1905 року в Полта-
ві.

Чисельний стан Станиці поволі збільшу-

ється. Рік пізніше, 10 березня 1953 року, во-
на вже лічила в своєму складі 28 осіб.

Організатор і перший голова Станиці ппор.
Юрій Скибинецький у квітні 1955 року зали-
шив Сан Кетринс, уступаючи головство чот.
А. Вілейчукові. Станиця урядила на його честь
спеціальний прощальний вечір.

НА ЗАРАННІ 7-ОЇ СТАНИЦІ СБУВ

Сьогодні, коли відзначаємо такі дати, як
25-ліття існування СБУВ, або 10-ліття існу-
вання його 7-ої Станиці у Гамилтоні, 8-ої у
Сан Кетринс і т. п. — мимоволі приходять на
думку їх організатори й піонери, що не жа-
лували часу, енергії, а досить часто й мате-
ріальних засобів для розбудови нашого Со-
юзу. А коли, разом із цим, пригадаємо собі
ще й велич тієї праці, яку Союз у цілому, або
окремі його Станиці перевели в часі їх існу-
вання, — то мимоволі в думках і серці встає
почуття вдячності до цих піонерів, що інту-
їтивно відчували потребу об'єднання вояків
в окрему станову організацію, а так само і

потребу тієї праці, яку провадить вона серед
українського суспільства.

До цих вояків-піонерів на терені Гамил-
тону належав св. пам. Семен Антонюк — ос-
новоположник 7-ої Станиці СБУВ. Треба бу-
ло його появи на гамилтонському обрію та
його настирливої, упертої і послідовної праці,
щоб по довшому часі спроб і організаційних
невдач — 7-ма Станиця у Гамилтоні постала.
Очоливши першу Управу Станиці, він не ви-
чікує сприятливих обставин для своєї праці,
але пускає станичний корабель одразу в рух.

Уже в травні 1951 року Станиця заініцію-
вала урочисте відзначення річниці смери Го-

Св. пам. хор. С. Антонюк

ловного Отамана Симона Петлюри. “Хочу похвалитися, що панахида і академія пройшли найкраще від усіх тих, що до цього часу тут відбувалися”, — пише він у листі до всеч. о. Святослава (цей лист зберігається в архівах СБУВ).

На Листопадовому Святі, що відбулося заходами Станиці в листопаді того ж року, хор. С. Антонюк уже показав Станицю як міцну і дисципліновану організацію. “На окрему увагу заслуговує виступ комбатантів — читаємо в справозданні про це свято. — Їх поява на сцені в комбатантських беретках і відзнаках

викликала захоплення. Комбатантська зустріч запрошеного на це свято генерала М. Садовського, котрого хорунжий С. Антонюк — командант Станиці — зустрів відповідним рапортом, воскресила на мент ті часи, коли ці бувші учасники державного відродження Рідного Краю були молодими і у кривавих боях змагалися за його волю”...

Бачимо, що св. пам. С. Антонюк не тільки з’активізував життя Станиці, але попровадив його вправною рукою українського вояка, взявши у своїй праці той напрямок, якого вимагав статут організації і життя української спільноти у Канаді. Відтоді вже дуже часто 7-му Станицю можна було бачити на українських національних імпрезах, з її прапором і з її енергійним командантом на чолі. У своїй праці для Станиці хор. С. Антонюк знаходив задоволення, нею жив, для неї горів... Але неблаганна смерть несподівано вирвала його з наших вояцьких лав.

І сьогодні, коли по десяти роках існування 7-ої Станиці, ми робимо огляд і підсумок її організаційних досягнень, перед очима часто встає його постать, його — організатора і першого голови Станиці, що вклав свою велику цеглину праці під будову як самої Станиці, так і Союзу в цілому.

Серце сповняється почуттям щирої вдячності і хочеться сказати: — “Спи спокійно, дорогий Побратиме! Ти живеш і довго житимеш між нами, бо живеш Ти плодами твоєї невтомної і несепошучої праці для нашої вояцької організації і справи української визвольної боротьби”!..

3 ДІЯЛЬНОСТІ ГЕНЕРАЛЬНОЇ УПРАВИ СБУВ

30-го вересня ц. р., вперше по ваканційному періоді, відбулося чергове Засідання Генеральної Управи СБУВ.

На початку засідання було вшановано пам’ять К-ра Окремої Кінної дивізії і Інспектора кінноти Армії УНР св. пам. генерал-поручника Івана Омеляновича-Павленка.

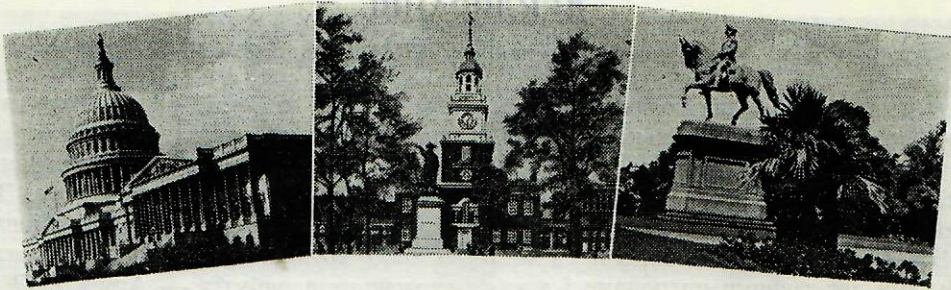
Командант СБУВ майор І. Липовецький подав широкі інформації про різні події в комбатантському житті, а також про життя СБУВ у Канаді.

Багато уваги на цьому засіданні було присвячено справі співпраці з Військовим Ресор-

том УНРади, справам, що пов’язані з виданням “Бюлетеня СБУВ”, і організації чергових вояцьких імпрез, а серед них — відзначення 45-их роковин відновлення українських збройних сил і 45-их роковин бою під Крутами.

До складу членів СБУВ прийнято побратима Ст. Ємчука із Судбура.

Стверджено, що ціла низка справ вимагає обговорення на ширшому кворумі і в зв’язку з цим передбачається скликання в найближчому часі, правдоподібно вкінці листопада ц. р., спільного Засідання Центральних Органів СБУВ.

ІЗ ЖИТТЯ ВЕТЕРАНСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ

ІЗ ЖИТТЯ СУВ В США

Після свого десятилітнього існування Союз Українських Ветеранів в США 27-го липня 1962 року одержав "чартер" і став легальною організацією на терені США.

Здавалося, що не має потреби в такій легалізації, бож Союз існував цілих десять років і ніхто не робив йому перешкод у його праці. Організація росла і розвивалася лише в межах міст-близнят, а то в Ст.-Полі та Міннеаполісі. Коли ж до СУВ в США почали зголошуватись ветерани з-поза цих міст, виникла пекуча потреба розширити рямки організації і це спонукало Управу Союзу поробити цілий ряд заходів, щоб цю організацію поширити на цілий терен Америки і зрештою одержати "чартер".

Кожен українець-ветеран за роки перебування у війську звик до певного порядку, дисципліни і тому завжди радо входить до такої організації, яка в першу чергу на порядок денний ставить зорганізованість, бо, як казав Головний Отаман Симон Петлора, —

перемагають лише "зорганізовані й нерозпрошені". Цей заповіт зверхнього Команданта Українського Війська став тим дороговказом, за яким десять років ішов СУВ в Америці, своєю організованістю і щирим побратимством придбавши собі широку популярність. А звідси впливали й вимоги ветеранів з-поза Твін Ситі розширити організацію і дати змогу бути її членами всім ветеранам, які того бажали б.

Мрія здійснилася і, як нас інформують, уже в перших днях по одержанні "чартеру" до Союзу зголосилося чотири осередки, з яких два вже оформили своє членство, а дальші два перебувають у стадії організаційного оформлення.

Поза тим у склад членів Союзу зголосилося багато окремих ветеранів і то з найвищими військовими рангами.

Початок зроблений і ми широко вітаємо Союз Українських Ветеранів у США, бажаючи йому якнайкращого розвитку.

СТАНІЦЯ СУВ У ЧІКАГО

5-го серпня 1962 р. відбулися Установчі Збори членів Союзу Українських Ветеранів у США, на яких, на підставі "Чартеру ч. Е 272", засновано Станіцію Союзу Українських Ветеранів у Чикаго.

У склад Керівних Органів увійшли наступні особи:

Управа:

- Майор Василь Рудецький — голова;
- Майор Семен Зелінський — заступник голови;
- Майор Володимир Зарицький — член без спеціальних функцій;

Сотник інж. Юрій Артюшенко — Орг. та Культ.-Освіт. референт і секретар;
 Вояк Андрій Пльонсак — скарбник і господар.

Контрольна Комісія:

Підполковник Никифор Горбач — голова;
 Поручник Михайло Ткаченко — член;
 Адм. хорунжий Іван Настоящий — член;

Суд:

Підполк. Олександр Даниленко — голова;
 Хорун. інж. Кость Ліневич — член;
 Хорун. інж. Микола Фещенко-Чопівський — член.

ДЕКЛЯРАЦІЯ

Союзу Українських Ветеранів у США, Станиця в Чикаго

В українських військових колах ідуть змагання між двома головними військовими концепціями. Між концепцією тяглости та переємства державних атрибутів, якими є Український Державний Центр і Українська Регулярна Армія, що відійшла, не капітулюючи, з поля бою з українськими державними прапорами і з українськими національно-військовими традиціями, та концепцією української збройної сили взагалі, — в якій би то не було формі та з непередрішеним становищем до вищезгаданих державних атрибутів.

З першої концепції випливає повна власнопідметність та рівнорядність українських збройних сил із їх партнерами та з усіма збройними силами зовнішнього світу.

З другої концепції випливає непередрішенство до тих, здобутих правними і кровними акціями українського народу, державних традицій, що їх символізує Український Державний Центр в екзилі, та до національно-військових традицій Армії УНРеспубліки.

Часто забувається, що національно-військові традиції повною в собі відбивають тільки Регулярні Армії державницьких періо-

дів, і що ті традиції передаються від одного державницького періоду до другого, як вічні цінності, тоді коли військове знання здобувається кожним поколінням зокрема. Забувається, що в наш час носіями цих національно-військових традицій є отой, один із найбільших державних атрибутів — Армія УНР із її старими кадрами, з яких багато було співучасниками наших дальших визвольних змагань, — від підпільно-революційних до збройних включно.

Союз Українських Ветеранів в США, пригадуючи це всім українським військовикам, розсіяним по світі, ставить завдання: пробудити в свідомості бувших військовиків розуміння значення Українських Державних Атрибутів в екзилі — живих символів реально пережитої, справжньої національно-державної єдності.

Наступним за цим іде: пов'язати, на вище згаданих державних підвалинах та на понадпартійних засадах, в органічну тяглість усі історичні етапи, — усіх тих, які своєю живою дією репрезентують різні періоди наших визвольних змагань.

УКРАЇНЬКА ВОЄННО-ІСТОРИЧНА СТУДІЯ

Також в Ст.-Полі — Міннеаполісі постала нова українська організація — Воєнно-Історична Студія, що ставить своїм завданням зібрати, упорядкувати й видати матеріали з українських Визвольних Змагань 1917-1921 років. Ця організація також дістала "чартер" і тепер починає продовжувати роботу, розпочату нашим Побратимом полковником В. Филоновичем. Ця, така важлива і разом із тим дуже тяжка та клопітлива робота дала вже свої конкретні наслідки, з якими можна її ширше продовжувати.

Воєнно-Історична Студія має сьогодні до диспозиції велику кількість (понад дві тисячі) експонатів — історичних документів, відозв, оголошень, проголошень українських партій,

мап, фотографій поодиноких епізодів з часів наших змагань, фотознімків генералів, старшин та стрілецьтва. Спеціально підібрана бібліотека має дуже цікаві і на сьогодні унікальні книжки, яких не можна не лише купити, а навіть знайти в найбільших бібліотеках.

Ми раді і з цього доброго почину наших Побратимів в Америці і радо їм допоможемо, чим лише зможемо. Як СУВ в США, так і Воєнно-Історичній Студії засилаємо наш привіт і побажання доброго успіху в праці на користь нашої дорогій Україні. А нашому дорогому Побратимові — полковникові В. Филоновичеві, що довгими роками збирав ці історичні матеріали, а нині організаційно і правно оформив Воєнно-Історичну Студію — честь і слава!

СВЯТО ДЕРЖАВНОСТІ В АДЕЛАЙДІ — ПІВНІЧНА АВСТРАЛІЯ, 1956 рік.
 Полк. Я. Закревський відкриває академію і представляє святочній громаді живих ще учасників Визвольних Змагань. За почесним столом (зліва направо): козак О. Стрілецький, підхор. В. Волошко, чотар І. Матвійчук, хор. М. Словачевський, хор. С. Залеський, сот. І. Сторожук-Вознюк, К. Закревський, пор. Я. Лавришко, хор. Л. Зозуля, бунч. І. Войцехівський і чотар М. Мірза.

АВСТРАЛІЯ

Національно-громадська праця української еміграції в Австралії завжди викликає у нас почуття глибокого признання і подиву. Те, що застала нова еміграція в Канаді і США — широко розбудоване українське життя з різними організаціями, церквами, шкільництвом, пресою, народними домами, книгозбірнями і т. ін., — все це українській еміграції в Австралії довелося на протязі останніх 10-15 років творити, творити серед чужого оточення і серед не

завжди сприятливих обставин. Сьогодні Австралія, хоч і віддалена великими сотками миль від європейського та американського континентів, іде нога в ногу в загальному українському поході до перемоги, укриваючи свій життєвий шлях різними проявами многогранної громадсько-національної роботи. У цьому поході чи не на чоловічих місцях крочить і колишнє українське вояцтво.

З ЖИТТЯ ВІДДІЛУ СУВ В АДЕЛАЙДІ

Невеличкий числом, але досить активний, Відділ Союзу Українських Ветеранів в Аделаїді (Північна Австралія) на протязі останнього року перевів наступні імпрези:

24 вересня 1961 року — Свято Української Зброї, 17 листопада — забаву, 17 грудня — Відзначення роковин I і II Зимових Походів, 7-9 січня 1962 року — Коляду для Українських Інвалідів, 11 лютого — Відзначення роковин бою під Крутами (спільно зі Сту-

дентською Громадою Північної Австралії), 8 квітня — Проголошення незалежності Карпатської України, 3 червня — Посвячення організаційного прапора, якого dokonав Преосв. Владика Варлаам, 17 червня — Академія на честь Головного Отамана Симона Петлюри, полковника Євгена Коновальця і всіх полеглих за волю України (спільно з Легіоном ім. Симона Петлюри, під протекторатом УГПА).

Заслуговує на нашу увагу і допомога

акція Відділу СУВ в Аделаїді, на яку на протязі останнього року була зібрано і видано понад 540 фун. шт. Серед головних позицій в цій акції фігурують: допомога інвалідам і старшим віком непрацездатним воякам (38%), на будову Храму св. Симона в Парижі (27%), Позика Визволення України, Український На-

родний Дім в Аделаїді, розбудова української преси в Австралії і т. ін.

Управу Відділу СУВ в Аделаїді очолює полк. Я. Закревський, обов'язки секретаря повнить побр. Б. Карпенко, скарбника — побр. І. Войцехівський і організаційно-культурного референта — побр. Л. Зозуля.

7 травня 1918-го року. Веринь, пов. Жидачів, Західня Україна. Група старшин УСС з полк. Грицем Коссаком коло дуба, під яким спочивав гетьман Богдан Хмельницький.

На фотознімці: посередині — от. Гриць Коссак, направо від нього — д-р Старосольський, о. Базилевич, Роман Купчинський (профілем), д-р Ст. Навроцький, передостанній — Гриншак — диригент хору УСС. Зліва від от. Г. Коссака — от. д-р Волошин, другий зліва — Вахнянин.

СИМВОЛІЧНА “ОСТАННЯ СОТНЯ”

Пресова референтура Братства УСС повідомила на сторінках української преси, що, шляхом референдуму по всьому світі, обрано нові керівні органи Братства. Нову Головну Раду очолив інж. Іван Поритко з Філадельфії. Братство підготовляє на 1964 рік ювілей 50-их роковин вимаршу на фронт, планує також із цього приводу видати відповід-

ні відзнаки та пропам'ятне видання. У комунікаті згадується також про те, що за останнім підсумком в різних станицях УСС у світі є ще живих 240 УСС-ів. Це, як каже комунікат, — “Остання Сотня”.

Цій “Останній Сотні” бажаємо щасливо дочекатися піввікового ювілею їх Організації і ще довгі роки гордо тримати її прапор.

Молодь, що з нами

Д-р Раїса Данилюк

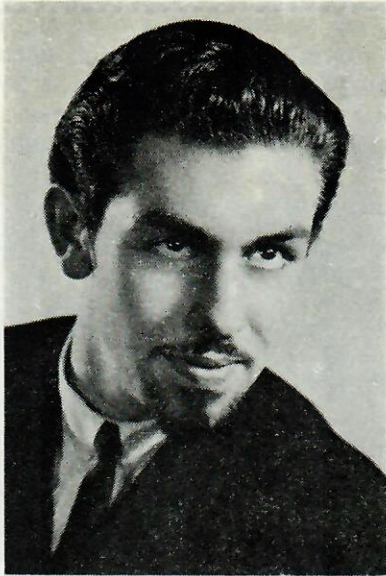
Ольга Змага-Хоролець

Міннеаполіс презентує нам дальшу листу представників молодшого покоління, що беручи активну участь в українському громадсько-національному житті, разом з батьками твердим кроком прямують до перемоги Української Правди.

Пані д-р **Раїса Данилюк**, дочка сотника Армії УНР Олекси Шила, хоч уроджена в Каліші, у корінній Польщі, але вихована батьками в патріотичному дусі, — уже третій рік на терені Твинситі іде в передньому ряді в культурно-громадській праці. Колишня активна пластунка, нагороджена високим пластовим відзначенням, згодом діяльний член Академічного Товариства “Зарево”, а також член Об’єднання Письменників “Слово”, по закінченні Колумбійського Університету й вийшовши заміж за лікаря д-ра Михайла Данилюка, відомого у нас громадського передовика, — віддала чималі прислуги в часі побуту у нас Президента УНР д-ра Ст. Витвицького. Тоді виявилися її вроджена глибока інтелігенція і розсудний політичний змісл. На пресовій конференції Президента, на авдієнції у губернатора Міннесоти, підчас окремого пресового інтерв’ю — пані Ра-

їса Данилюк проміювала своєю ерудицією та вмінням схопити й передати найважливіші моменти тих зустрічей. Услід за тим вона була запрошена як панелістка на прилюдний телевізійний виступ-дискусію про методи навчання про комунізм в американських школах. Як колишній викладач германістики в Колумбійському Університеті і в Гантер Каледжі в Н. Й., — пані Раїса Данилюк на цьому виступі дала в’язанку українських ідей, сприймливих і в США. Цей виступ відбувся 4-го липня ц. р., в день Незалежности США. На ньому пані Раїса Данилюк заступала виразно інтереси нашого Державного Центру.

Пані **Ольга Змага-Хоролець**, струнка й мила полтавка, уроджена декляматорка, — ще в народніх школах вдома звернула на себе увагу вчителів. Вони розгорнули її декляматорський талан, і коли, втікаючи від більшовицьких окупантів, пані Ольга опинилася в гімназії в українському таборі “Наша Говерля” в Ноймаркті (Німеччина), — там розгорнувся її декляматорський хист, щоб завершитися в численних її виступах на академіях в Твинситі. Гостра пам’ять, виразність виголошуван-

Олег Левицький

ня і пов'язаність думок деклямацій — оце ті принадні моменти, що дають слухачеві насолоду слухати її деклямації без утоми, без завваг. Як учителька Рідної Школи пані Ольга полонить своїм спокоєм, умінням навчати учнів любити своє рідне, українське. В тому дусі вона виховує і своїх маленьких діток.

Пан **Олег Левицький** — студент третього року богословського факультету Колегії Св. Андрея у Вінніпегу, син митрофорного протоєрея д-ра Володимира Левицького, талановитий піяніст, що виконує музичні інтерпретації з глибоким переживанням і відчуттям їх змісту, — є сподіваною передовою силою в рядах духівництва Української Православної Церкви. Як виконавець найкращих українських сольових продукцій, він відомий своїми виступами на пописах в США і Канаді. Він є завжди готовий дати свою точку на всіх імпрезах, що їх улаштовують як українські ветерани, так і інші організації, що підтримують український Державний Центр.

УКРАЇНСЬКИЙ МІЖКОМБАТАНТСЬКИЙ КОМІТЕТ В ЧІКАГО

ділиться з усіма побратимами по зброї сумною вісткою, що 8 вересня 1962 р. упокоївся з Бозі Почесний Голова ОБВУА відділу в Чікого

ГЕНЕРАЛ-ПОРУЧНИК ІВАН ОМЕЛЯНОВИЧ-ПАВЛЕНКО

нащадок славного роду Задунайських козаків та князів грузинських, учасник чотирьох воєн, а зокрема Української Визвольної Боротьби за всіх Українських Державних Влад, Кошовий Отаман козацтва Слобідської України, командир Кінно-Козацького Лубенського, а потім Сердюцького полків, командир групи "Наварія" під Львовом, командир Окремої Кінної Дивізії, хоробрий полководець у боях проти червоних московських напасників під Снітківим, Тернополем, Теревовлею, Скалатом, Сидоровим коло Гусятини, Нижневом, Баром, у рейді по Дністру, у бою за оволодіння Бурштином та інше, лицар найвищих бойових орденів та інших відзначень за особисту відвагу і успішні бої проти ворога.

НЕХАЙ БУДЕ ЙОМУ ВІЧНА КОЗАЦЬКА СЛАВА!

ВІДІЙШЛИ У ВІЧНІСТЬ

Хорунжий С. МАГАЛЯС

ГЕНЕРАЛ-ХОРУНЖИЙ ВОЛОДИМИР СІКЕВИЧ (В десяти роковини смерти)

Св. пам. генерал-хорунжий
Володимир Сікевич

Св. пам. генерал Володимир Сікевич народився 5 березня 1870 року в Таращі на Київщині. У Києві скінчив гімназію і Військову Школу. В Російській Армії перебував в 131-му Тираспільському і 16-му Ладозькому полках. В 1917 році був командиром 36 армійської бригади, яку з'українізував, виділивши українців в 2-ий Український полк.

В 1917 році був членом 1-го, 2-го і 3-го Військових З'їздів у Києві. В 1918 році брав участь в боях проти большевицьких військ Єгорова. В ранзі полковника став К-ом Слав'янської Групи, яку пізніше переформовано в Запорізький Корпус.

В 1919 році ген. В. Сікевича було вислано на Мадярщину, як голову Військової Санітарної Місії. Став він одначе незабаром головою Української Дипломатичної Місії в Будапешті. У великій мірі його заслугою було те, що Мадярщина фактично і правно визнала Українську Державу. 15 травня 1924 року Місію було розв'язано і 5-го червня 1924 року генерал Сікевич прибув до Канади.

27 липня ц. р. минуло десять літ від часу, коли відійшов від нас у вічність св. пам. генерал-хорунжий Армії УНР Володимир Сікевич. Помер не там, де мріяв, бо його Тараща із могилами його батьків була далеко за океаном. Прийняла його свята земля вільної Канади у місті Торонті на цвинтарі «Прспект», де вже перед тим було поховано св. пам. полк. Армії УНР Олександра Петлюру. Оплакувала його не тільки родина, але й усе бойове товариство, що в часах української збройної боротьби в рядах славетної Армії УНР підлягало його наказам, а тепер перебувало на вільних землях Канади і США, і що до нього горнулося, як діти до рідного батька.

Це колишнє українське вояцтво не спочивало тут. Заробляючи тяжкою працею на прожиття, воно творило водночас українське національне життя, вважаючи його продовженням української визвольної боротьби. У своїй національно-громадській праці воно часто радилося зі своїм «Батьком-Отаманом», а часто-густо й запрошувало його забрати голос на різних українських національних імпрезах. Палкими промовама, згадуючи поневолений Рідний Край, полеглих побратимів по зброї, залишених у Німеччині немічних і калік, — закликав він усіх допомагати потребуючим своєю посильною жертвою. І сипалися тяжко запрацьовані гроші, як із кишені цього бойового товариства, так і сві-

Генерал В. Сікевич серед 6 українських вояків — переважно членів Української Стрілецької Громади, листопад 1929 року.

домого українського суспільства взагалі. Творився Фонд Допомоги Українському Інвалідові і не можна не признати того, що головним рушієм у цьому був «Батько-Отаман» — св. пам. генерал Володимир Сікевич.

Генерал В. Сікевич відзначився не тільки в допомогівій акції українському інвалідові. Він закликав колишнє українське вояцтво до організованого життя для плекання традицій Армії УНР, до передавання цих традицій молодому українському поколінню що родилося і виростало поза рідною землею. Він закликав до систематичного відзначування славетних боїв з ворогом, до шанування пам'яті про поляглих, до писання спогадів про визначні події українських визвольних змагань, у яких українське вояцтво брало участь. Закликаючи до писання цих спогадів, сам став, як приклад до наслідування, публікуючи свої власні спогади. І ці заклики генерала В. Сікевича не залишалися без наслідків. У головних осередках Канади, як Монреал, Вінніпег, Едмонтон, Торонто і ін. постали вояцькі осередки, які запрошували до себе «Батька Отамана» на відчити з нагоди різних національних дат і подій.

Десь біля 1936 року генерал В. Сіке-

вич був запрошений вояцьким осередком до Монреалу. «Батько-Отаман» мав промовляти тут у залі Української Православної Церкви св. Софії на Делормер на тему — «В боротьбі за суверенну українську державу». Належить відмітити при цьому те, що в той час українські комуністичні організації м. Монреалу, які склалися здебільшого з виходців Західних Земель України і були пройняті духом Крушельницьких до зближення з советами, були настільки нахабними, що відважилися тероризувати національні культурно-освітні і релігійні українські організації. Започаткували вони цю акцію проти єпископа російської церкви в Монреалі Юсафа, якому на церковному зібранні, прийшовши масово, замість «іспла» відспівали «інтернаціонал» та розігнали всіх зібраних. Це заохотило їх потім прийти до Т-ва «Просвіти» ім. Т. Шевченка та до парафіяльної залі Української Греко-Католицької Церкви і там не тільки перешкодити відчитам, але й здемолювати вікна і меблі. Це саме вони упрямували зробити і в українській парафіяльній залі під церквою св. Софії на вул. Делормер, коли було оголошено про приїзд генерала Сікевича.

Навчені гірким досвідом учасники українських визвольних змагань, що мали запрошення гідно прийняти свого «Батька Отамана», задалегідь приготувалися до можливого комуністичного нападу і виробили відповідний плян захистної протидії. Коли прибув генерал В. Сікевич і вийшов на сцену для промови, то замість овацій уся заповнена середина залі заревіла бичачими голосами — «бу!...» Передбачаючи це, численно зібране колишнє українське вояцтво, що зайняло місця навколо вікон, дверей і сцени, на даний знак упорядників відчиту, рушило на ворохобників і почало викидати їх із залі на двір. Ворохобники почали співати «інтернаціонал» і захищатися п'ястуками, але хутко замість співу вчинився несамовитий вереск ворохобників, які просили помилування. Підлога на залі була встелена побитими кріслами. Покалічених було винесено до викликаних амбулянтів і в супроводі прибулої поліції відправлено до шпиталів. «Батько Отаман» подякував своїм «соколам» за наведення порядку і прочитав заповіджену доповідь.

Слід зазначити, що розбещені ворохобники з-під червоного прапору, які тероризували увесь український національний Монтреал, на підчиті генерала В. Сікевича в Монтреалі знайшли для себе могину. Із ворохобної терористичної червоної організації вони зійшли потім на мізерні перестрашені гуртки, яких відтоді не помічається вже на фоні українського життя і досьогодні.

Св. пам. генерал В. Сікевич умів притягнути до себе увагу своїх «дітей» із часів Визвольної Боротьби, промовити до них батьківським словом і порадою, без різниці політичних переконань і релігії. І це творило ґрунт до об'єднання, до творення окремих станових вояцьких осередків, що згодом постали, як станиці Союзу Бувших Українських Вояків у Канаді.

Генерал В. Сікевич відзначався не лише організаційним хистом, був він також здібним дипломатом. На одному з ювілеїв, який улаштувала для нього 1-ша Станиця СБУВ у Монтреалі перед 2-ою світовою війною, запрошено було і репрезентантів Канадійської Армії в особі полк. Леклера і двох

його старшин. З ними св. пам. генерал В. Сікевич нав'язав добросердечні і товариські відносини, які спричинилися спочатку до того, що на всі урочистості Канадійської Армії було запрошувано і репрезентантів СБУВ, а нарешті був і момент, коли Штаб Військової Округи Канадійської Армії запросив відпоручників Генеральної Управи СБУВ для обговорення спроб організації при Канадійській Армії окремих українських частин, яку то можливість, через зміну політичного напрямку, довелося залишити. Активну участь у тому приймав і св. пам. генерал В. Сікевич.

Одного разу довелося нам відвідати резиденцію покійного генерала — ферму, що була недалеко Торонта. Тут зустріли ми його при праці над корчуванням старого дерева біля будинків. Працював він зі своїм зятем полк. Моран-Демореем. Прочищена ними площа вказувала, що обоє вони зужили на те чимало сили та енергії. Праця виконана була зразково, що говорило про те, що генерал Сікевич був до того всього і витривалим та досвіченим господарем.

Як генерал і провідник св. пам. генерал Сікевич ніколи не міняв напрямку своєї діяльності, але вперто і невтомно прямував до мети. Коли ж він став помітно підупадати на здоров'ю та опинився на лікуванні в шпиталі, то всім, хто його відвідували, говорив відому фразу, що «старий вояк не вмирає, він тільки відходить...» І справді, по десяти роках його відходу, пам'ять про нього не гине, а зростає, побуджує всіх до наслідування його чинів. Його спогади із Визвольних Змагань, його томи «Із записної книжки», його портрети зберігаються в усіх тих, що його знали, що чули його надхненні і захопливі доповіді. Це все є матеріалом, на якому буде виховуватися молоде майбутнє покоління, а тим самим будуть творитися кадри заморської допомоги для остаточного закінчення боротьби за волю і державну незалежність українського народу.

Спи, «Батьку Отамане», спокійно до дня, коли вільний нарід наш забере твої тлінні останки в Україну, до Пантеону Слави. Ми віримо, що цей час уже недалеко!

НАШІ ЮВІЛЯТИ, НАШІ ПРИХИЛЬНИКИ, НАШ АКТИВ

ГЕНЕРАЛ-ПОРУЧНИК МИХАЙЛО КРАТ

Михайло Крат
ген.-пор. Армії УНР

6-го серпня 1962 року сповилося 70 років життя генерала Михайла Крата. Його бойові заслуги в минулому і активна участь в українському громадському житті, а зокрема шляхетні риси його характеру, і коректна поведінка у відношенні до підвладного йому вояка, віддавна з'єднали й серця українського вояцтва у Канаді в щирій пошані до його особи. Виразом цієї пошани було вже хоча б те, що три роки тому, 20-го серпня 1959 року, на Вояцькій Зустрічі колишніх українських вояків Канади і США, що заходами 7-ої Станиці СБУВ відбулася в оселі "Золота Брама" біля Гамилтону, — генералові М. Кратові урочисто було вручено організаційні відзнаки СБУВ, що є рівнозначним з наданням йому почесного членства нашої Організації.

Щирим і теплим був привіт Генеральної Управи СБУВ, надісланий ген. М. Кратові в день його

70-літнього ювілею. До цього вояцького привіту долучається нині і Редакція "Бюлетеня СБУВ", якого ген. М. Крат є щирим прихильником і не менше щирим дорадником.

Щасти Вам Боже, дорогий Пане Генерале!

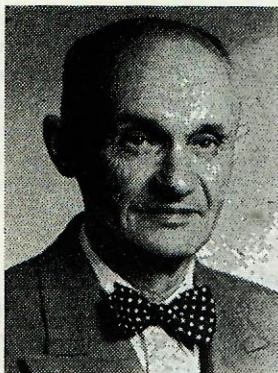
Генерал Михайло Крат народився 6-го серпня 1892 року в Гадячі. Його рід виводиться з козацької старшини Гадяцького полку на Полтавщині. Його батько був генерал-майором російської гвардії. Достойний ювілят вибрав і собі військову професію. Він учився в кадетських корпусах — у Сумах і в Петербурзі, в 1911 році скінчив Павлівську офіцерську школу, пройшов усі етапи 1-ої світової війни і в грудні 1916 року мав уже рангу підполковника, а на початку 1917 року, саме перед вибухом революції, — полковника.

10-го грудня 1917 року генерал М. Крат розпочав свою службу в Українській Армії. В січні і лютому 1918 року був він помічником начальника оперативного відділу штабу Київської Військової Округи. На видних і відповідальних постах був він в роки українських визвольних змагань (1918-1920), брав участь у повстанні проти гетьмана П. Скоропадського, у багатьох боях з червоною і білою Москвою. В часі Зимового Походу він був начальником штабу Запорізької дивізії.

На весні 1945 року ген. М. Крат вступив до Української Національної Армії, з якою ділив сумні і радісні хвилини як під час її короткого перебування на фронті, так і в англійському полоні — в Італії та Англії. З полону звільнився в 1948 році, а в грудні 1951 року прибув до США.

ІНЖЕНЕР АРСЕН ШУМОВСЬКИЙ

Інженер Арсен Шумовський
сотник Армії УНР

Щиро вітаємо дорогого нашого Побратима, члена 5-ої Станиці СБУВ, сотника Армії УНР — інженера Арсена Шумовського із 75-літтям з дня народження.

Довгі роки наукової та інженерно-професійної праці не згладили в його пам'яті тих часів, коли брав він участь в українській визвольній боротьбі. Початок його служення українській нації, як вояка, описаний ним у його статті — "Українізація 10-го корпусу російської царської армії", яку друкуємо у цьому числі.

Інженер Арсен Федорович Шумовський народився в червні 1887 р. в священничій родині на Волині. Вчився в Петербурзькому Технологічному Інституті і Київській Політехніці, яку скінчив в 1921 році з великим запізненням з огляду на те, що, як резервний старшина артилерії, був мобілізований до війська в 1914 році. В російській армії перебув усю кампанію, спочатку в артилерії, а від 1916 р. у повітреплавних відділах. Російську армію, маючи рангу поручника і 5 військових нагород, покинув у грудні 1917 року і перейшов на службу до Військового Генерального Секретаріату в Києві. В добі гетьмана і пізніше працював на залізниці і при Київській Політехніці. В 1920 р. був урядовцем для доручень при Головнім Комісарі УНР в Житомирі.

На еміграції інж. А. Шумовський працював як інженер-механік в паровозобудівництві в Польщі і Англії. Науково і професійно працював і працює досі в ділянці зварювання металів, у якій зайнятий уже понад 30 років і має друковані праці у фахових журналах в українській, польській і англійській мовах.

Інж. А. Шумовський є членом Українського Технічного Товариства від 1922 року, звичайним членом НТШ від 1930 року, Українського Воєнно-Історичного Т-ва у Варшаві в 1930-1939 роках, членом Союзу Ветеранів (значок ч. 191), СБУВ у Канаді від 1951 року та УНДС. Має Хрест Симона Петлюри (ч. 3198) і Воєнний Хрест (ч. 56).

Наша перша знайомість з інж. А. Шумовським датується передвоєнними часами, коли будучи представником паризького "Тризуба" у Польщі і Бібліотеки ім. Симона Петлюри, а перед тим редактором студентського журналу "На чужині", — нам доводилося дуже часто одержувати від нього грошові перекази-пожертви на підтримку діяльності цих організацій. Цим меценатом усяких проявів української культурно-національної роботи залишився він і донині. Відомою є і сьогоднішня активна його участь у громадському житті. Завжди бачимо його також на наших вояцьких імпрезах і зборах.

"Всі називають мене інженером, а мені так приємно, коли хтось назве мене поручником..." — довелося нам одного разу почути з уст нашого дорогого ювілята. І чи не є ті слова найяскравішим виразом збереженого ним і донині почуття приналежності до нашої військової родини? Чи не є вони тугою за тим 1917-им роком, коли із сірих солдацьких мас викристалізувався і він синів України та у фронтовому "Народньому Університеті" говорив їм про їх правдиву Батьківщину?

Щастя Вам, Боже, дорогий Побратиме!..

І. Липовецький

ПІДПОРУЧНИК МАТВІЙ СУРЖКО

Підпоручник Матвій Суржко

З приємністю містимо цю фотознімку нині, в 45-ті роковини відродження Українських Збройних Сил. З неї б'є молодість, життєрадісність, відвага і готовість з усмішкою на обличчі виконати всякий наказ свого зверхника. Такими були наші соколи-кіннотчики, що, несучи страх і смерть ворогам України, 45 років тому літали її безмежними степами.

Ппоручник Армії УНР Матвій Суржко — активний учасник української збройної визвольної боротьби, лицар Ордену Залізного Хреста і Хреста Симона Петлюри. Останньою військовою частиною, в якій він боронив Батьківщину, був 2-ий Кінний ім. гетьмана Івана Мазепи полк 2-ої Волинської Стрілецької дивізії.

Народився ппор. М. Суржко в старокозацькій родині 25-го лютого 1901 року. Нині перебуває в США.

Гр. МИГОВИЧ

В РОЗВІДКУ ПІСЛАЛИ

Потомлені козаки
Коло коней спали,
Та вночі збудили їх —
В розвідку післали.
Гарасименко козак —
Орел між орлами —
Попереду на коні
Веде між ярами.
Гей, як вискочив з ярка —
Земля задудніла,
А червона охорона
В жаху заніміла.

Золотило сонце схід,
Як шаблі щербились —
Ні одного москаля
Живим не лишилось...
Повернулись козаки —
Здобич немаленька:
Табун коней їм діставсь
Ще й зброя новенька...
Гей, ви хлопці-молодці,
Вміли воювати!..
Із такими вояками
Не жаль і вмирати!

Фото майора Н. Зіневича

Група ветеранів Визвольної боротьби.

На фотокартці (зліва направо): сот. Д. Щербань, підст. Т. Гулій, побр. І. Кущніренко і сан. сот. П. Бушило. Авгсбург, 1956 рік.

Закликаємо Вас щедро жертвувати на Дар Українським Воєнним Інвалідам у цьому році, на згадку про 45-ліття відродження Українських Збройних Сил, коли готуємося відзначувати 44-ті Роковини історичного Листопадового Здвигу.

Нехай цьогорічна збірка на Українських Воєнних Інвалідів наблизить нас ще більше до колишніх українських вояків, що жертвою свого здоров'я засвідчили вірність ідеалам української нації.

За збірковими листами звертайтеся і висилайте свої пожертви на адресу:

Ukrainian Canadian Relief Fund,
456 Main St., Winnipeg 2, Man.

Фонд Допомоги Українців Канади

**Українська Стрілецька Громада
Союз Українських Канадійських Ветеранів
Союз Бувших Українських Вояків
Братство Карпатських Січовиків
Братство Кол. Вояків І. Української Дивізії У.Н.А.
Братство Українських Січових Стрільців
Об'єднання Станиць Вояків УПА
Товариство Колишніх Вояків УПА**

Від Редакції

Жовтень-грудень — місяці української преси. Кожного року в цей час українські періодичні видання звертаються до своїх читачів і прихильників з проханням всебічної допомоги. Із цим проханням звертаємося і ми. Цьогорічний місяць жовтень у житті нашого органу є не лише «місяцем преси». Він є також нашим скромним ювілейним місяцем, бо в жовтні цього року наш «Бюлетень» увійшов у четвертий рік свого існування.

Ми не будемо робити тут оцінки нашої трьохрічної праці та її осягів. Це роблять за нас читачі. Скажемо лише, що за цей час на близько 400 сторінках «Бюлетеня» ми дали понад сотку фот із життя СБУВ у Канаді і інших ветеранських організацій, фот наших визначних військовиків та активу нашої Організації, а також — окремих фрагментів української визвольної боротьби.

У цьому трьохрічному періоді часу ми дали близько сотку статей на різні теми, присвячуючи їх не тільки життю нашої Організації, але й визначнішим подіям української визвольної боротьби. Окремі числа «Бюлетеня» були присвячені роковинам Зимового Походу, Крут, Листопадового Рейду в 1921 році і пам'яті 359 безсмертних героїв Базару, 6-й Січовій Стрілецькій дивізії, св. пам'яті генерала Володимира Сальського, св. пам. Віри Бабенко та ін.

Сьогодні нам приємно ствердити, що у нашій праці, разом з нами, приймала активну участь і значна кількість наших побратимів як у Канаді, так і в інших країнах. Редакційна течка «Бюлетеня» збагачена великим запасом матеріалів і фот, що чекають на вміщення в «Бюлетені», а тим самим вимагають і поширення його об'єму або частішого його видання. Їх короткий огляд подаємо окремо.

Ми не маємо заміру з цих матеріалів творити архіву, а з фот ще одного музею. Нашим бажанням є якнайскорше зафіксувати їх на сторінках «Бюлетеня», зазнайомити з ними його читачів і, розіславши по бібліотеках і музеях, тим зберегти для майбутніх поколінь.

Розпочинаючи четвертий рік видання «Бюлетеня», звертаємося з закликом до його читачів і прихильників:

ДОПОМОЖІТЬ НАМ У ДАЛЬШІЙ РОЗБУДОВІ НАШОГО ОРГАНУ!

Надсилайте передплату і пожертви на пресовий фонд, придбуйте нових передплатників, тримайте з нами живий контакт, користуйтеся «Бюлетенем», як нашою спільною вояцькою трибуною і літописом нашого вояцького життя!

ЩО ПРОЧИТАЄМО В НАСТУПНИХ ЧИСЛАХ «БЮЛЕТЕНЯ»?

Полк. С. Лазуренко — «Перша кров і перші жертви визвольних змагань 1917—1921 років. (Розстріл Богданівців на Посту Волинському)».

Полк. С. Лазуренко — «Богданівці на фронті (1917-ий рік)».

Сот. А. Гончаренко — «1917-ий рік у Києві».

Сот. А. Гончаренко — «22 січня 1919 року у Києві».

Сот. П. Гринюк — «Українська Військо-

ва Рада Батумського Укріпленого Району та Куринь ім. М. Залізняка».

Сот. А. Кущинський — «1917 рік на Північному Фронті. (Спогад про українізацію в 60-й піхотній дивізії)».

Сот. І. Янішевський — «Ташкент» (Спомини про 1917 рік).

Майор Д. Лимаренко — «Південно-Західний Кіш Вільного Козацтва».

Сот. М. Каплистий — «Моя участь в українізації 133-ої піхотної дивізії». (Уривки зі спогаду).

Др- В. Дмитріюк — “Спомини про 1917-ий рік”.

Полк. В. Задоянний — “Отаман Григорієв у світлі німецького адмірала Гопмана”. (Уривок з “Документів до історії Українського Війська доби Визвольних Змагань 1917—1921 років”).

Марія Ливицька — “Єдина зустріч Андрія Ливицького з большевиками”.

Всеволод Лясиченко (Св. пам. ген. В. Петрів) — “Характерницький острів”.

Ген. В. Чабанівський — “Під Чорним Островом”.

Ген. В. Чабанівський — “Зимовий Похід”.

Ген. В. Чабанівський — “Моя служба в Запорізькій дивізії”.

Сот. Ю. Артюшенко — “Уривки з минулої боротьби за волю України”.

Варвара Побережняк — “Спогад з партизанки”.

М. Чаборик — “Спогад про фронтові дії у визвольній боротьбі”.

Пполк. Н. Горбач — “В роковини смерті Головного Отамана”.

Сот. П. Олексієнко — “Крути — національний дороговказ”.

Сот. П. Олексієнко — “Відродження українських збройних сил і українська молодь”.

Проф. І. Розгін — “В роковини переходу Збруча Урядом і Військом УНР”.

Майор І. Липовецький — “Пам'ятна ніч”. (Присвята св. пам. сот. Г. Гладкому).

Майор І. Липовецький — “В єднанні — сила”. (Спогад про діяльність Таборової Кооперативи і Студентської Громади в таборах інтернованих в Олександрові Куявському і Щепйорно).

В редакційній течії перебуває і чекає на вміщення в “Бюлетені” також ціла низка ширших життєписів окремих побратимів й авторів згаданих тут нами статей, в яких подано не тільки їх вояцький життєвий шлях, але й широко освітлено тогочасну політичну ситуацію на Українських Землях.

Окрему категорію матеріалів, що чекають на вміщення в “Бюлетені”, становлять матеріали з минулого СБУВ. Серед них відмітимо праці **сот. І. Мошинського**: — Перші роки існування СБУВ у Канаді”, “Побратим Яким Редчук — один з небагатьох основоположників СБУВ”, “Старший десятник Микола Карпів” і інші.

Невичерпним і цінним джерелом матеріалів до опрацювання і друку є архіви СБУВ. Тут досить часто зустрічаємо й окремі статті, можливо вже друківані на сторінках української преси, але варті на відсвіження у нашій пам'яті, як “Великдень на Українському Фронті” (Спогади УСС-а в 20-ті роковини фронтових дій) — П. Коновальчука, або — “Мій перший “апостол” — С. Вівчарука та інші.

А найголовніші, цікаві та актуальні теми приносить нам наше буденне вояцьке життя.

„Бюлетень СБУВ“ в оцінці його читачів

“Я завжди уважно слідкую за життям Союзу і тішуся його досягненнями та організованістю, про що говорить Ваш журнал-бюлетень, який з приємністю читаю”...

О. Удовиченко, 17. 5. 62.

“Чекаю на появу наступного “Бюлетеня”, який для мене є великою втіхою і який я кількаразово перечитую та пригадую все те наше славне минуле”...

Д. Гамонів, 3. 8. 62

“Ціну “Бюлетень” за об'єктивний інформаційний матеріал”...

М. Каплистий, 29. 8. 62.

“Знаю, що не малий тягар тримаєте на своїх

плечах, видаючи такий чепурний “Бюлетень”. Буду і я старатися чимось Вам допомогти, хоч не завжди є можливість робити те, що хочеться”...

Я. Возняк, Франція.

“З інтересом прочитав ч. 11 “Бюлетеня”. Слава Вам за солідно редагований військовий журнал, що присвячений справі визвольних змагань та їх учасникам”...

А. Ільницький, Ванкувер.

“Управа нашого Відділу Союзу Українських Ветеранів постановила зробити все можливе, щоб наші вояки були передплатниками Вашого змістовного і гарно видаваного журналу”...

К. Закревський,
Аделаїда — Півд. Австралія.

3-го грудня 1961 року. Перед хвилиною, під прапором 5-ої Станиці, командант СБУВ майор І. Липовецький кільком побратимам вручив Воєнний Хрест.

На фотознімці (зліва направо) побратими: С. Кравченко, І. Липовецький, З. Шкурупій, Д. Рахлицький, М. Стадник, Д. Сачківський і С. Вігун.

ПОВІДОМЛЕННЯ АДМІНІСТРАЦІЇ “БЮЛЕТЕНЯ СБУВ”

В часі від 1-го червня до 1 жовтня 1962 року на пресовий фонд “Бюлетеня СБУВ” пожертви склали:

Канада:

По 10 дол.: М. Годованяк. По 6 дол.: пані М. Савченко. По 5 дол.: М. Деркач, пані Галина Сенишин, О. Шаруда. По 3 дол.: М. Золотників. По 2 дол.: Д. Гамонів, Й. Липка. По 1 дол.: І. Завгородний, Ю. Стефанович, Г. Мигович.

США:

По 10 дол.: о. д-р В. Левицький, Н. Горбач. По 5 дол.: О. Матух, о. ігумен Святослав (5,80), І. Толочний, пані Марта Змага, пані Раїса Данилюк, В. Филонович. По 3 дол.: В. Білінський, А. Берегулька, о. В. Левицький (4,50), В. Чехерда. По 2 дол.: В. Радченко, В. Гарбер, В. Зарицький, О. Даниленко. По 1 дол.: С. Татаринський, А. Пльонсак, В. Зелінський, В. Тимцюрак, І. Гнойовий, Д. Дмитріюк, П. Мегик, І. Настоящий, М. Ткаченко, Д. Верба, В. Романовський, М. Лозовий, пані Зоя Семенець, О. Вдовиченко, П. Бабяк.

Усім жертводавцям складаємо сердечну подяку.

Редакція і Адміністрація
“Бюлетеня СБУВ”

В тому ж часі передплату в сумі 2 дол. внесли:

Канада:

А. Курляк, В. Максимюк, М. Ковальський (4 дол.), Л. Саїн, Г. Підгурець, Д. Гамонів, А. Степанюк, А. Ільницький, І. Завгородний (4 дол.), Ю. Стефанович (4 дол.), М. Мусійчук, О. Шаруда, пані М. Савченко (4 дол.).

США:

Т. Олесіюк (5 дол.), М. Лозовий (5 дол.), М. Маркевич (4 дол.), І. Настоящий (4 дол.), Д. Верба (4 дол.), М. Гайдар (4 дол.), В. Гарбер (3 дол.), О. Вдовиченко, М. Янов, К. Клепачівський, В. Радченко, Д. Дмитренко, С. Татаринський, о. М. Антохій, А. Даниленко, А. Пльонсак, В. Рудецький, С. Зелінський, І. Гнойовий, В. Дмитріюк, В. Подубинський, В. Палідвор, М. Тарасюк, В. Білінський, В. Романовський, В. Кричевський, В. Чехерда, В. Зарицький, І. Білоус, І. Нещадименко.

Інші країни:

Австралія: Г. Базалицький — 4.80 дол.
Нових передплатників у цьому часі приєднали: о. ігумен Святослав — 1, інж. А. Берегулька — 1, сот. Ю. Артюшенко — 3, сот. О. Вдовиченко — 2.

Занотуйте на цих листах і Ваші імена! “Бюлетень СБУВ” — це Ваш літопис, Ваша трибуна і Ваш контакт з Генеральною Управою СБУВ і зі світом. **Користуйтеся ним і підтримуйте його!**